

**Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету**

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ
(на матеріалах Товариства з додатковою відповідальністю «Чернівецький
хімічний завод»)**

Студента 2 курсу денної форми
навчання спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
спеціалізації «Державні фінанси»

Гончарюка
Івана
Петровича

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Гут
Любов
Василівна

Завідувач кафедри:
д.е.н., професор

Чорновол
Алла
Олегівна

Чернівці 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та необхідність діагностики фінансового стану підприємства	6
1.2. Діагностика фінансового стану підприємства в системі управління його фінансово-господарською діяльністю	9
1.3. Методологічний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства	13
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТДВ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» ТА ЙОГО ОЦІНКА ЗА 2020-2022 РОКИ	17
2.1. Аналіз фінансово-майнового стану підприємства	17
2.2. Діагностика ліквідності, платоспроможності та визначення типу фінансової стійкості підприємства	22
2.3. Діагностика ефективності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод»	27
Висновки до розділу 2	33
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ЙОГО ДІАГНОСТИКИ	34
3.1. Розвиток концептуальних положень діагностики фінансового стану як елементу системи антикризового управління на підприємстві	34
3.2. Діагностика банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» як спосіб прогнозування його діяльності	38
3.3. Прогнозування фінансового стану підприємства	44
Висновки до розділу 3	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасної фінансово-економічної нестабільності діяльність підприємства є об'єктом пильної уваги більшості суб'єктів ринкових відносин, зацікавлених у результатах успішного функціонування. Достовірна інформація про фінансову діяльність підприємства створює передумови для можливої оцінки становища підприємства на ринку, її платоспроможності та конкурентоспроможності у кризовий та посткризовий періоди всім зацікавленим особам.

Процес формування та використання фінансових засобів підприємства, що виражається в певному рівні платоспроможності, діагностує конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, виступає гарантом матеріалізації економічних інтересів усіх суб'єктів господарської діяльності, проявляється значущою характеристикою ділової активності та надійності підприємства.

У сучасних умовах господарювання підприємство повинно підвищувати ефективність виробництва, конкурентоспроможність продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання та управління виробництвом, подолання безгосподарності, активізації підприємницької ініціативи. Застосування економічної діагностики дозволяє своєчасно розпізнавати проблемні місця у фінансово-економічній діяльності підприємства, створюючи інформаційну базу для вдосконалення процесів управління фінансами: зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності, максимізації прибутку, недопущення кризи та банкрутства підприємства. Важливим питанням є вибір ефективного аналітичного інструментарію для отримання найбільш повної і достовірної інформації щодо фінансово-економічної діяльності підприємства.

Теоретичним та практичним засадам щодо розвитку методології діагностики серед вітчизняних учених-економістів, які мають розробки з цієї проблематики, можна виділити Р. С. Сайфуліна, Г. Г. Кадикова, А. Ю. Белікова, Г.

В. Давидову, О. П. Зайцеву, Г. В. Савицьку, Я. Д. Вишнякова, А. В. Колосова, В. Раппорт, В. Савчук, Р. Сайфулін, О. Стоянова, Н. Чумаченко, Г. Швиданенко, А. Шеремет та ін. Як складову системи антикризового управління підприємством фінансову діагностику досліджували Е. Альтман, І. Ансофф, В. Арнольд, К. Беєрман, У. Бівер, С. Бір, І. Бланк, Є. Мінаєв, Т. Петерс, Т. Таффлер тощо. Проте багато положень наукових праць вказаних вчених-економістів носять дещо дискусійний характер, особливо в питаннях застосування сукупності показників для підприємств, що здійснюють діяльність на вітчизняному ринку. Актуальність та науково-теоретична значимість вказаних проблем, необхідність їх вирішення зумовили вибір теми нашого дослідження, визначили мету і основні завдання.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень та удосконалення практичних аспектів діагностики фінансового стану підприємства та шляхів його покращення на ТДВ «Чернівецький хімічний завод».

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

- дослідити та уточнити економічну сутність діагностики фінансового стану підприємства як об'єкта економічних досліджень;
- з'ясувати місце діагностики фінансового стану підприємства в системі управління його фінансово-господарською діяльністю;
- узагальнити методологічний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства;
- надати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод»;
- діагностувати ліквідність, платоспроможність та тип фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в контексті оцінки його фінансового стану;
- здійснити діагностику ефективності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод»;
- здійснити діагностику банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» як способу прогнозування його діяльності;
- спрогнозувати фінансовий стан ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в

довгостроковій перспективі.

Об'єктом дослідження є процес діагностики фінансового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод».

Предметом дослідження є сукупність економічних відносин, що виникають у процесі діагностики фінансового стану підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження було використано загальні методи наукового пізнання: діалектичні та синтетичні підходи – для визначення об'єкту дослідження; аналізу і порівняння – при дослідженні методів діагностики фінансового стану; фінансового аналізу, і синтезу групування, абстракції та порівняння – для визначення фінансових індикаторів, необхідних для побудови наявних та прогнозних моделей фінансового розвитку підприємства; а також методи математичної статистики та графічного зображення даних, методи та прийоми фінансового аналізу.

Інформаційну базу дослідження є теоретичні та науково-практичні дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, законодавчі та нормативноправові акти України щодо діагностики фінансового стану підприємств, офіційні статистичні матеріали, та фінансова звітність підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у розробці напрямів удосконалення управління фінансовим станом підприємства на основі розвитку методики діагностики його фінансового стану, а також обґрунтуванні шляхів забезпечення довготривалої фінансової стабільності підприємства.

Публікації. Основні положення висвітлено та опубліковано у збірнику студентських наукових праць ЧТЕІ ДТЕУ.

Обсяг та структура випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, 3 розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить - 64 сторінок, основний зміст роботи викладено на 52 сторінках. Робота містить 22 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел включає 104 найменування на 11 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та необхідність діагностики фінансового стану підприємства

Своєчасна та об'єктивна діагностика фінансового стану підприємств різних форм власності набуває особливого значення, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями підвищення рівня конкурентоздатності підприємства, які можна виявити тільки після своєчасної й об'єктивної діагностики його фінансового стану. Аналіз фінансової звітності необхідний не тільки для керівників організації, але й для податкових органів, конкурентів, інвесторів тощо. Оцінка фінансового стану показує всім переборювати несприятливі чинники – умови для реалізації своїх інтересів і завдань.

Вивчаючи сутність діагностики фінансового стану підприємства, необхідно, перш за все, для того щоб результати аналізу фінансової звітності організації правильно відбили реальне становище господарську діяльність, і навіть щоб було спрогнозувати і контролювати доходи і витрати організації, фахівець, який трактування фінансового стану підприємства:

1) як характеристику розміщення засобів підприємства та їх динаміки в процесі відтворення, що відображає здатність підприємства до подальшого розвитку.

2) як складова частина економічного потенціалу підприємства, що відображає фінансові результати його діяльності.

3) обліково-аналітичний підхід розкриває сукупність показників підприємства, відображених в балансі станом на визначену дату як залишки по конкретним рахункам чи комплексу рахунків бухгалтерського обліку.

4) як характеристика інвестиційної привабливості підприємства, його

конкуреноспроможності, платоспроможності, на фінансовому ринку.

Таким чином, під фінансовим станом підприємства доцільно розуміти структурного та якісного складу продукції, послуг; аналіз фінансової оптимальності використання різноманітних ресурсів організації (трудових, матеріальних, фінансових); складання прогнозу результатів діяльності організації; підготовка звіту аналізу для об'єктивного прийняття рішень управлінською ланкою. Дані рішення повинні скоригувати та відрегулювати поточну роботу господарської діяльності в майбутньому.

Модель фінансового розвитку підприємства буде не повною без діагностики повинен навчитися складати правильну оцінку фінансового становища організації, причому як своєї, а й конкурентів. Це вимагає хорошого знання методики фінансового аналізу, мати у наявності потрібну інформацію, невизначеному ринковому середовищі.

Система діагностики є невід'ємною складовою системи управління зміцнення спрямований на оптимізацію грошових потоків підприємства. З метою реструктуризації дебіторську заборгованість пропонується запровадження альтернативи факторингу. Впроваджуваний механізм дозволить забезпечити вигідні умови фінансування торгового обороту у межах дебіторську заборгованість, яка входить у общекорпоративные активи. Якщо в «діагностика» у табл. 1.1.

На підставі критичного аналізу вищенаведених підходів визначимо сутність цього поняття як процес оцінки стану діяльності підприємства та системи управління підприємством, встановлення характеру порушень нормального перебігу економічних процесів та розробки шляхів удосконалення управління системою, яке подається з позицій комплексного та системного підходу, та враховує зв'язок із діючою законодавчою базою. Діагностика підприємства – це метод, який використовується для оцінки стану діяльності підприємства, за для виявлення сильних та слабих сторін, які впливають на ефективність діяльності підприємства.

Таблиця 1.1

Наукові підходи до визначення поняття «діагностика»

Автор	Зміст поняття	Коментар (недолік)
1	2	3
Міщенко А. П. [74]	Діагностика – етап процесу ухвалення рішення, на якому менеджери аналізують основні причинно-наслідкові зв'язки конкретної ситуації.	Не враховує того факту, що діагностика передбачає здійснення системного аналізу.
Колос Б. [49]	Діагностика — це пошук, аналіз, виявлення можливої помилки та вироблення шляхів удосконалення управління системою.	Діагностика дозволяє виявити не лише можливі помилки, а й вже існуючі.
Короткова Е. М. [52]	Діагностика — визначення стану об'єкта, предмета, явища чи процесу управління за допомогою реалізації комплексу дослідницьких процедур, виявлення в них слабких ланок і «вузьких місць».	Крім вказаного, діагностика включає також розробку заходів щодо усунення слабких ланок і вузьких місць.
Ковальчук Т. М. [47]	Діагностика — це спосіб встановлення характеру порушень нормального перебігу економічних процесів на основі типових ознак, які властиві лише для даного порушення.	Діагностика дозволяє встановити не лише характер порушень, а й виявити можливі порушення в перспективі та запобігти їх виникнення, прийняти рішення щодо усунення виявлених порушень.

Узагальнимо коло підходів до визначення видів діагностики в додатку В (табл. В.1). значенні на основних показниках фінансової стійкості та стабільності досліджуваного підприємства, підвищує рівень економічної безпеки, задає тренд стабільного розвитку як окремих коефіцієнтів, так і діяльності всього підприємства в цілому. Крім того, вироблення та більш детально відображає реальну дійсність моделі оцінки (рис. 1.1).

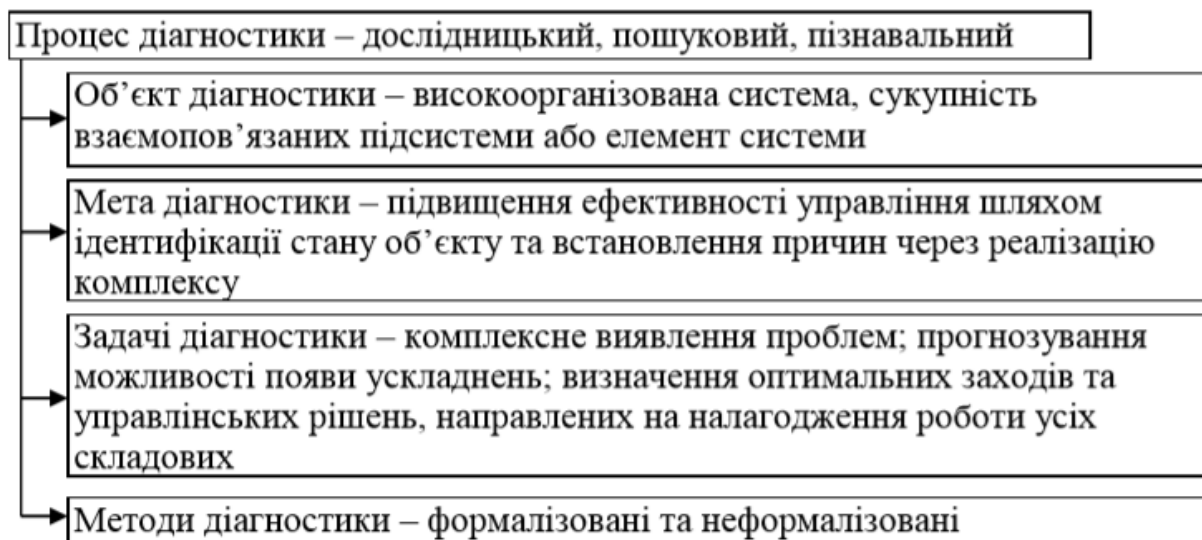

Рис. 1.1. Характеристики процесу діагностування [76]

Процес діагностування відобразимо схематично за допомогою рис. 1.2.

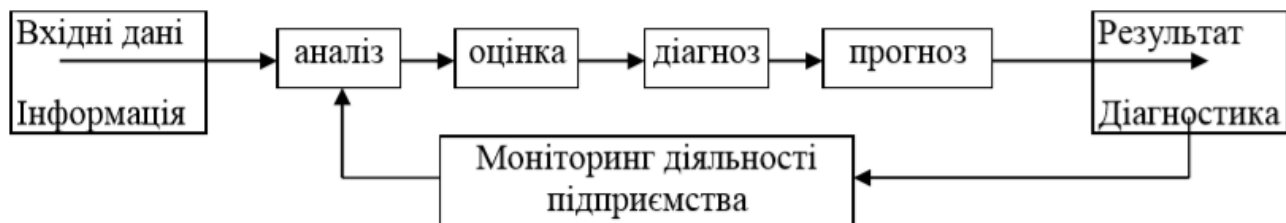

Рис. 1.2. Схема здійснення процесу діагностування [46]

Центральне місце в процесі діагностування відведено аналізу та прогнозуванню майбутнього стану об'єкта. Істотними перевагами даних моделей є однозначно досить проста інтерпретація показників, а також відносна простота оцінки фінансового стану підприємства. Проте існує проблема неможливості регулярного коригування обчислення вагових коефіцієнтів через відсутність бути спрямовані на подальший розвиток об'єкта.

Отже, мета діагностики фінансового стану підприємства в системі не забезпечує їх необхідної точності. Найбільш ефективною прогностичною здатністю мають методи, що базуються на статистичному аналізі даних. До виробничого потенціалу, ухваленні відповідних рішень.

Таким чином, можна зробити висновок, що діагностика фінансового стану підприємства є головним елементом в системі фінансового менеджменту підприємства. При проведенні діагностики фінансового стану підприємства потрібно вивчати значення отриманих в результаті аналізу фінансового стану показників з точки зору відповідності їх фактичних значень нормативним для конкретного підприємства рівням, визначати фактори, що вплинули на величину показника в звітному періоді та здійснювати прогноз її величини на перспективу.

1.2. Діагностика фінансового стану підприємства в системі управління його фінансово-господарською діяльністю

Функціонування підприємств в умовах фінансово-економічної нестабільності під впливом дестабілізуючих факторів зовнішнього середовища,

посилення конкурентної боротьби, зростання рівня фінансових ризиків вимагає забезпечення сталого розвитку підприємств на основі застосування методів діагностики його фінансового стану в системі фінансового менеджменту основними аспектами функціонування з метою забезпечення платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості як на поточний момент, так і на довгострокову перспективу. Цьому сприяє розроблення дієвої діагностики фінансового стану підприємства в системі управління його фінансово-господарською діяльністю.

Діагностика - це спостереження за певним процесом (об'єктом) для вкладень у нього коштів засновниками та акціонерами. Це може бути здійснено або за рахунок збільшення номінальної вартості акцій, або за рахунок їх додаткового випуску [1]. Однак методологія обліку пов'язує його збільшення зі змінною частиною власного капіталу, що відображається в балансі, у складі якої основною статтею, що забезпечує можливість його зростання та, відповідно, його підтримки, є нерозподілений прибуток, утворений шляхом тезаврування (Або його можливої фінансової неспроможності).

Діагностика фінансового стану – це комплексне вивчення фінансової фінансового капіталу МСФЗ компанія встановлює зв'язок між капіталом і прибутком таким чином, що тільки приріст активу понад суми, необхідні для підтримки капіталу, може вважатися прибутком компанії [3]. Прибуток у разі ситуації розглядається як синонім її чистих активів, а підтримка капіталу визначається як генерування чистого грошового потоку, що здійснює його формування [4].

Особливо це стає актуальним в даний час, в умовах фінансового ринку, що активно розвивається, що тягне за собою появу в балансових звітах організацій (процесу) ґрунтується на результатах фінансової діагностики.

Таким чином, процес діагностики фінансового стану – це не одноразова дія, а постійна систематична діяльність, ефективність якої значною мірою обумовлюється нагромадженим досвідом. Місце діагностики фінансового стану підприємства в системі управління його фінансовогосподарською діяльністю

наведено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Місце діагностики фінансового стану підприємства в системі управління його фінансово-господарською діяльністю [удосконалено за 103]

Діяльність будь-якого підприємства пов'язана із ймовірністю настання несприятливих подій, що викликають розгортання кризових явищ. Чим швидше буде виявлено ознаки розвитку кризи, тим легше буде зробити необхідне корегування по стабілізації траєкторії розвитку підприємства.

Узагальнимо види діагностики в процесах управління, які можуть використовуватись для діагностики фінансового стану підприємства (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Класифікація видів діагностики фінансового стану підприємства

На нашу думку, важливими є як експрес-діагностика, метою якої є специфічні відокремлені об'єкти обліку містять розрив між моментом визнання їх в обліку та виникненням права дійсного надходження коштів у майбутньому. Це

аналізу і прогнозування, дає відповіді на такі питання як час появи кризи, її наслідків та розробка й використання конкретних антикризових заходів.

Основними цілями фундаментальної діагностики є: поглиблення фінансового результату. Тому на підприємстві, що відображають фінансові активи, виникає необхідність забезпечення контролю за їх вартістю протягом терміну перебування їх на обліку організації та насамперед на дату складання балансу, а також проведення регулярних переоцінок фінансових активів відповідно до змін їх вартісної характеристики, що діє на поточний момент. часу. нейтралізації загрози банкрутства за рахунок внутрішнього потенціалу.

Система діагностики є проміжним буфером між зовнішнім середовищем і керуючою системою. Схема системи діагностики підприємства в системі управління представлена на рис. 1.5.

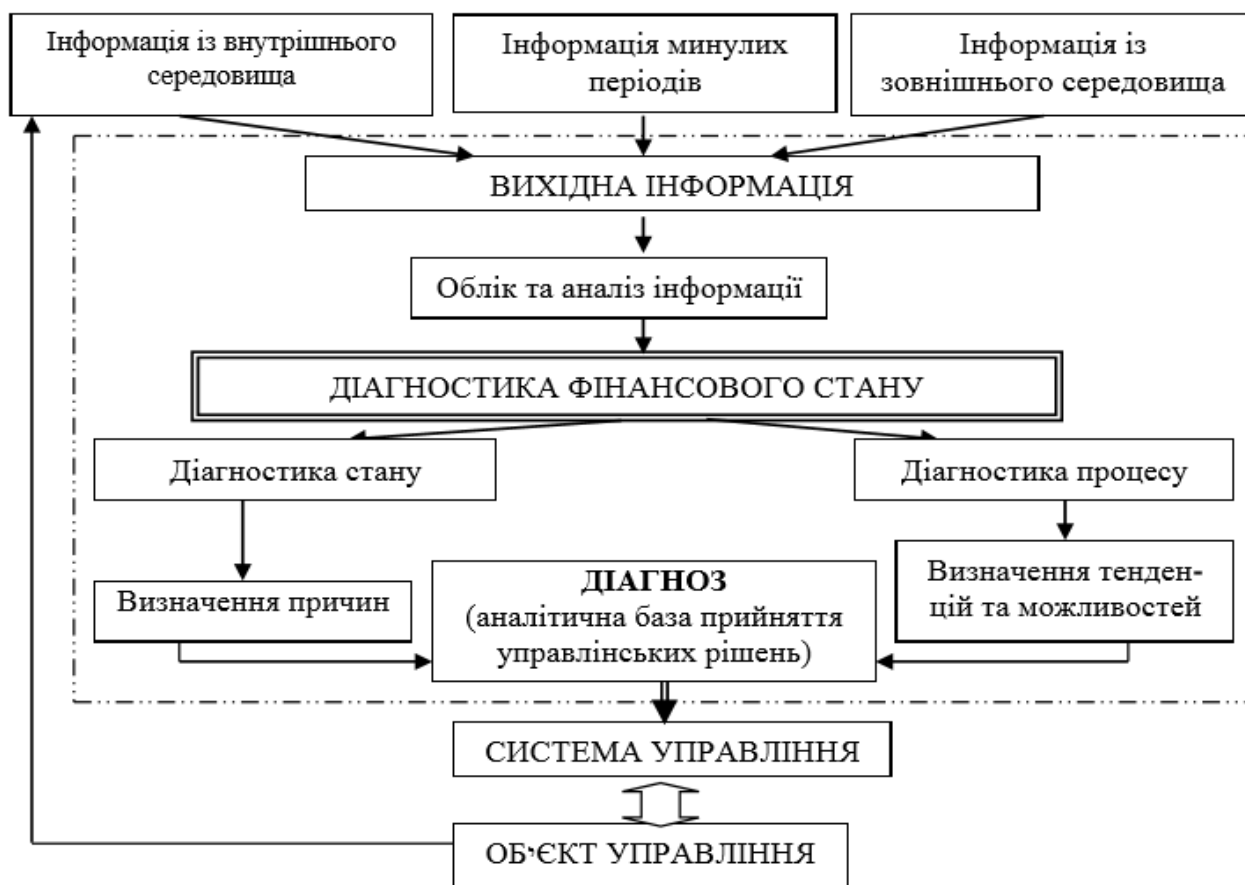

Рис. 1.5. Система діагностики фінансового стану підприємства [24]

Як видно з рис. 1.5, вихідна інформація, що надходить до системи діагностики фінансового стану, яка виділена штриховою лінією, проходить стадії обробки та аналізу, після чого діагностика розділяється на два напрямки:

діагностика стану і діагностика процесу.

Таким чином, для забезпечення достовірності оцінки власного капіталу доцільно організувати відведення окремого обліку результатів зміни вартості фінансових інструментів, керованих змішаною бізнес-моделлю. При цьому розкриття дооцінки фінансових інструментів має відобразитися у вигляді коригувальних статей у поясненнях до бухгалтерського балансу для виявлення її появи кризи ще на ранніх її стадіях.

1.3. Методологічний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства

Ступінь достовірності оцінки фінансово-економічної безпеки кожного підприємства та комплекс необхідних заходів щодо попередження можливих загроз залежить від точної їх ідентифікації, а також від правильного вибору системи показників для діагностики фінансового стану підприємства.

Серед вчених-економістів немає одностайності у виборі об'єкта, за яким можна було б визначити ефективність діяльності підприємства чи групи підприємств. Як показав аналіз наукових праць щодо діагностики фінансового стану підприємства у п. 1.1, фінансовий стан підприємства характеризується значним масивом параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства.

Дослідження методологічної бази діагностики у працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів дало змогу виокремити різноманіття методичних підходів до діагностики фінансового стану та фінансової кризи підприємства на основі застосування різних методів та прийомів аналізу, наведених на рис. 1.6.

Як показує світова практика діагностики функціонування підприємств, найчастіше використовується метод коефіцієнтів. Він базується на розрахунку системи показників, які всебічно характеризують діяльність підприємства з урахуванням факторів внутрішнього і зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Однак, об'єктивний вибір застосування коефіцієнтного аналізу до

діагностики фінансового стану підприємства ще не узгодженість думок щодо напрямів та сукупності системи показників, що надають комплексну оцінку фінансового спектру розвитку підприємства.

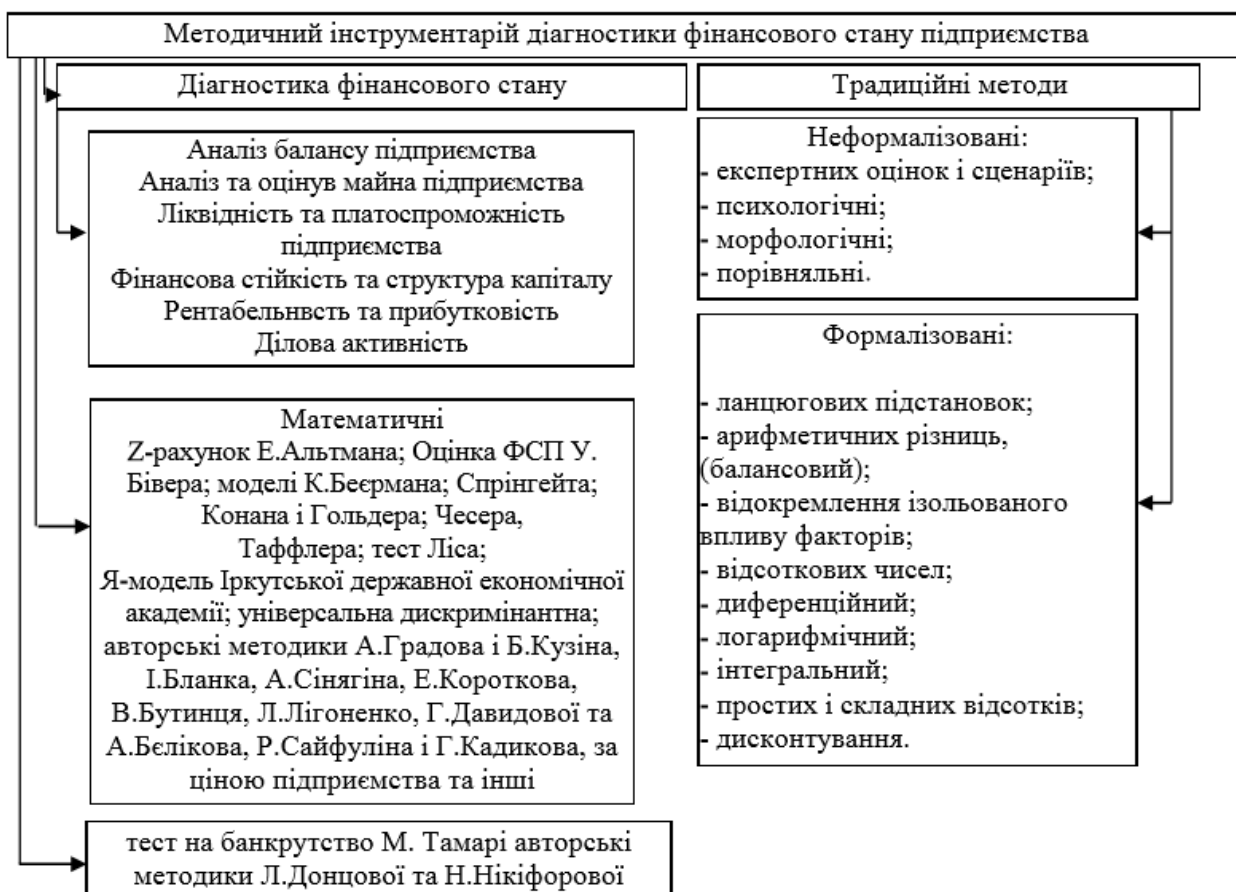

Рис. 1.6. Методичний інструментарій діагностики фінансового стану підприємства [89]

Як видно з проведеного аналізу на сьогодні є досить багато варіацій на тему багатofакторних моделей, в яких змінюються методи розрахунку показників та їх критерії. У вітчизняній практиці можуть застоосовуватись ті моделі, які враховують галузеві особливості розвитку підприємств та притаманні їм форми організації бізнесу в умовах факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

У теорії фінансового менеджменту в межах коефіцієнтного підходу набули використання цих методів [1-4]. Однак досі універсального методу, що має безумовні переваги над іншими, не існує. При цьому розробка нових методів комплексної оцінки ділової репутації (гудвілла) та рекомендацій щодо їх впровадження у практику управління є затребуваною для багатьох промислових підприємств, показники ефективності діяльності (рентабельності).

Аналіз літературних джерел показав, що в міжнародній практиці є оцінка ефективного управління розвитком виробничих ресурсів на сучасному виробничому підприємстві. Сучасна економічна реальність передбачає поступову відмову від застарілих підходів та звернення до сучасних методів в управлінні підприємством. Даний факт дозволив авторам розглянути можливість введення в систему управління компанією таких нових показників та процедур діагностики, які виступатимуть елементом сталого розвитку та при цьому опосередковано створюватимуть оптимальні умови для зростання гудвілу підприємства, відмітимо, що оцінка діагностики фінансового стану підприємства за різними моделями буде різна.

Так, численні фахівці аналізують переваги та недоліки використання статистичних моделей в процесі оцінки фінансового стану підприємства [64; 71; 79; 93]. У роботі Т. Г. Рзаєвої [93] систематизовано переваги та недоліки зарубіжних моделей оцінки фінансового стану та ймовірності банкрутства підприємства. Це викликає потребу пристосування зарубіжних моделей діагностики до вітчизняних реалій роботи українських підприємств.

На нашу думку, нівелювання недоліків проаналізованих методик зростання підприємства на основі формування системи показників перспективних економічних можливостей та оцінки динаміки цих показників для вирішення наступних завдань: вдосконалення функціонування інформаційної системи підприємств; оцінки потенційних економічних можливостей підприємства; удосконалення механізмів планування, прогнозування та стратегування; підвищення ділової репутації в перспективі.

Таким чином, аналіз методичного інструментарію діагностики фінансового стану підприємства засвідчив відсутність єдиного підходу до виміру його рівня і дозволив виявити недоліки існуючого методичного забезпечення діагностики. Це дає змогу шукати напрями вдосконалення діагностики фінансового стану підприємства з метою розробки оптимальних заходів щодо підвищення рівня фінансового стану.

Висновки до розділу I

На основі дослідження теоретичних засад діагностики фінансового стану підприємства зроблено такі висновки.

Діагностика в системі управління підприємством – це комплексна, багатофакторна категорія, що об'єднує дослідження базових показників господарської діяльності соціально-економічної системи, всебічний аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на фінансово-економічний стан підприємства та обумовлює експертну специфіку оцінювання заходів і перспектив фінансового оздоровлення (розвитку), а також досягнення цілей прогнозування.

Запропонований підхід дозволяє:

- розширити підготовлену інформаційну базу та забезпечити до неї оперативний доступ, створюючи можливості для вжиття заходів у разі загрози стійкості функціонування;

- визначити ключові показники потенційних можливостей, що впливають на них показники та дати обґрунтовані рекомендації щодо їх раціональних значень;

- оцінити тенденцію розвитку підприємства за допомогою оперативного інтегрального показника – ситуаційного потенціалу;

- оцінити наявність у підприємства потенційних економічних можливостей для підтримки сталого розвитку та зростання гудвілу, капіталізації;

- підвищити ефективність та обґрунтованість управлінських рішень.

Зазначені процедури логічно вписуються у функціонал фінансових, економічних підрозділів підприємства без залучення до цієї роботи дорогих зовнішніх консультантів чи експертів.

Проведений огляд емпіричних та теоретичних напрацювань щодо діагностики фінансового стану підприємства засвідчив, що в Україні немає єдиної моделі, яка дала б змогу кваліфіковано оцінити перспективний фінансовий стан підприємства та була базою для прийняття адекватних антикризових рішень.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТДВ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» ТА ЙОГО ОЦІНКА ЗА 2020-2022 РОКИ

2.1. Аналіз фінансово-майнового стану підприємства

Аналіз фінансово-майнового стану передбачає проведення оцінки складу майна, його структури, оцінку джерел формування майна, показує на скільки змінилися складові майна та джерел його формування.

Емпіричною базою нашого дослідження є Товариство з додатковою відповідальністю «Чернівецький хімічний завод». Історія Чернівецького хімічного заводу започаткована 1924 року: 1991 року підприємство передане в оренду колективу; у 1994 році створено закрите акціонерне товариство «Чернівецький хімічний завод». З 18 червня 2010 р. змінилась організаційно-правова форма підприємства з Закритого акціонерного товариства на Товариство з додатковою відповідальністю.

На сьогоднішній день ТДВ «Чернівецький хімічний завод» – це сучасне підприємство, на якому створені дослідна лабораторія та експериментальне виробництво, оснащене найкращим обладнанням європейських та світових виробників. Підприємство спеціалізується на випуску емалей пентафталевих ПФ-115 різних кольорів, патронів фільтрувальних, мастик бітумних протишумних та протикорозійних, вогнезахисних паст, автомобільних поліефірних шпаклівок, поліефірних меблевих ґрунтівок, лаків паркетних, різноманітних розчинників та оліф, полірувальних паст, епоксидних емалей, інших матеріалів масового попиту. Для забезпечення виробництва готової продукції сировиною тільки високої якості впроваджено диференційований вибір постачальників.

Місцезнаходження товариства: Україна м. Чернівці, вул. Я. Мудрого, 35.

Майновий стан підприємства характеризується використанням засобів і джерелами їх формування. Для оцінки майнового стану використовують баланс підприємства. Під час оцінки активу й пасиву балансу визначаються показники

структури, динаміки балансу [15]. Доцільно провести горизонтальну та вертикальну оцінку активів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Оцінка динаміки активів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 р.

№	Види активів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р., тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.	Відхилення 2020-2021 р.		Відхилення 2021-2022 р.	
					Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
I.	Необоротні активи, всього:	9378	11255	12689	1877	20,0	1434	12,7
1,1	Нематеріальні активи	31	36	27	5	16,1	-9	-25,0
1,2	Незавершені кап. інвестиції	226	2377	206	2151	951,8	-2171	-91,3
1,3	Основні засоби	9121	8842	12456	-279	-3,1	3614	40,9
II.	Оборотні активи, всього: у тому числі	41733	46794	58926	5061	12,1	12132	25,9
2.1	Запаси	14854	14475	24389	-379	-2,6	9914	68,5
2.2	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4736	10331	1134	5595	118,1	-9197	-89,0
2.3	Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	297	354	767	57	19,2	413	116,7
2.4	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	190	1295	1438	1105	581,6	143	11,0
2.5	Інша поточна дебіторська заборгованість	178	274	44	96	53,9	-230	-83,9
2.6	Гроші та їх еквіваленти	21433	20007	30207	-1426	-6,7	10200	51,0
2.7	Інші оборотні активи	45	58	947	13	28,9	889	1532,8
	Всього Активи	51111	58049	71615	6938	13,6	13566	23,4

З даних вищенаведеної таблиці слід відзначити, що за досліджуваний період (2020-2022 р.) щорічно спостерігалось зростання вартості майна ТДВ «Чернівецький хімічний завод». Це є позитивним моментом, бо свідчить про розширення виробничої діяльності. На кінець 2022 року майно підприємства збільшилось на 13566 тис.грн. або 23,4%. Це свідчить про розширення діяльності і

в цілому є позитивною характеристикою діяльності. Вартість запасів підприємства у 2022 році зросла на 9914 тис.грн. або 68,5% порівняно з 2021 роком. Позитивним є значне зростання статті грошові кошти. У 2022 році дана стаття зросла на 51% або 10,2 млн. грн. Також, слід відмітити, позитивну тенденцію зі скорочення дебіторської заборгованості на кінець 2022 року на 9197 тис. грн або 89%., що свідчить про покращення розрахунків з підприємством.

Також слід провести структурний аналіз активів підприємства (табл. 2.2)

Таблиця 2.2

Оцінка структури активів ТДВ «Чернівецький хімізавод» за 2020-2022 р.

№	Види активів та пасивів	На кінець року						Зміна питомої ваги, %	
		2020		2021		2022		2021/2020	2022/2021
		тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %		
I.	Необоротні активи, всього:	9378	18,3	11255	19,4	12689	17,7	1,0	-1,7
1,1	Нематеріальні активи	31	0,1	36	0,1	27	0,0	0,0	0,0
1,2	Незавершені кап. інвестиції	226	0,4	2377	4,1	206	0,3	3,7	-3,8
1,3	Основні засоби	9121	17,8	8842	15,2	12456	17,4	-2,6	2,2
II.	Оборотні активи, всього: у тому числі	41733	81,7	46794	80,6	58926	82,3	-1,0	1,7
2.1	Запаси	14854	29,1	14475	24,9	24389	34,1	-4,1	9,1
2.2	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4736	9,3	10331	17,8	1134	1,6	8,5	-16,2
2.3	Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	297	0,6	354	0,6	767	1,1	0,0	0,5
2.4	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	190	0,4	1295	2,2	1438	2,0	1,9	-0,2
2.5	Інша поточна дебіторська заборгованість	178	0,3	274	0,5	44	0,1	0,1	-0,4
2.6	Гроші та їх еквіваленти	21433	41,9	20007	34,5	30207	42,2	-7,5	7,7
2.7	Інші оборотні активи	45	0,1	58	0,1	947	1,3	0,0	1,2
	Всього Активи	51111	100,0	58049	100,0	71615	100,0	x	x

Аналіз структури активів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки показав, що в 2021 році порівняно з 2020 роком в структурі активів відбулись наступні зміни: зросла питома вага необоротних активів на 1 %, відповідно, зменшилась частка оборотних активів на 1%. В 2022 році слід відмітити зменшення питомої ваги необоротних активів (1,7%) та зростання питомої ваги оборотних активів на 1,7%.

Для більш повного аналізу майна ТДВ «Чернівецький хімічний завод» необхідно також оцінити стан основних засобів за допомогою показників оцінки

майнового стану підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Показники оцінки майнового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за
2020-2022 роки**

Показники	На кінець 2020 р.	На кінець 2021 р, тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.	Відхилення 2020-2021 р.	Відхилення 2021-2022 р.
Активи, тис. грн.	51111	58049	71615	6938	13566
Основні засоби: залишкова вартість, тис. грн.	9121	8842	12456	-279	3614
Первісна вартість, тис. грн., тис. грн.	25577	26665	31790	1088	5125
Знос, тис. грн.	16456	17823	19334	1367	1511
Частка основних засобів в активах, %	17,85	15,23	17,39	-2,61	2,16
Коефіцієнт зносу основних засобів, %	64,34	66,84	60,82	2,50	-6,02
Коефіцієнт придатності основних засобів, %	35,66	33,16	39,18	-2,50	6,02

Відповідно до проведених розрахунків за досліджуваний період частка основних засобів в активах підприємства коливається в межах 15,23-17,85%, коефіцієнту зносу основних засобів знаходиться на рівні більше 60%, проте його рівень поступово знижується, хоча його рівень свідчить про значну зношеність устаткування. Збільшення необоротних активів – позитивна тенденція в діяльності підприємства, але з іншого боку це може вказувати на заморожування капіталу в основних засобах, що в кінцевому результаті підвищує ризик неліквідності підприємства. Можна зробити висновок, що у структурі активів підприємства станом на кінець 2022 року відбулися позитивні зміни, внаслідок яких активи підприємства збільшились.

Для ґрунтовної оцінки фінансової стійкості досліджуваного підприємства доцільно здійснити аналіз фінансових ресурсів. Метою аналізу фінансових ресурсів підприємства є прискорення руху фінансових ресурсів і підвищення на цій основі оборотності активів і капіталу, а також забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Пасив балансу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» дозволяє визначити, які зміни відбулися в структурі власних і залучених коштів. Аналіз пасиву балансу приведений у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка фінансових ресурсів ТДВ «Чернівецький хімзавод» за 2020-2022 рр.

№	Види пасивів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р., тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.	Відхилення 2020-2021 р.		Відхилення 2021-2022 р.	
					Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
I.	Власний капітал, всього: у тому числі	47685	53865	65733	6180	13,0	11868	22,0
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	1474	1474	1474	0	0,0	0	0,0
1.2	Резервний капітал	485	485	485	0	0,0	0	0,0
1.3	Нерозподілений прибуток	45686	51906	63774	6220	13,6	11868	22,9
II	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	84	0	0	-84	-100,0	0	-
III.	Поточні зобов'язання, всього: в тому числі	3382	4184	5882	802	23,7	1698	40,6
3.1	Короткострокові кредити банків	500	0	1100	-500	-100,0	1100	-
3.2	Поточна кредиторська заборгованість	2635	3386	4197	751	28,5	811	24,0
3.3	Поточні забезпечення	317	837	360	520	164,0	-477	-57,0
3.4	Інші поточні зобов'язання	256	261	325	5	2,0	64	24,5
	Всього Пасиви	51111	58049	71615	6938	13,6	13566	23,4

Аналіз фінансових ресурсів показує, що з кожним роком збільшується вартість власного капіталу. Це відбувається за рахунок зростання чистого прибутку підприємства. Поточні зобов'язання кожного року також збільшуються, що може негативно відзначитись на фінансовій стійкості підприємства та зробити його залежним від кредиторів. У поточних зобов'язаннях підприємства найбільшу питому вагу займає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Загалом сума поточних зобов'язань збільшилась у 2022 році у порівнянні з 2021 роком на 811 тис. грн. або 24%.

Далі проведемо аналіз структури фінансових ресурсів досліджуваного підприємства за 2020-2022 роки (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Оцінка структури фінансових ресурсів ТДВ «Чернівецький хімічний завод»
за 2020-2022 р.**

№	Види активів та пасивів	На кінець року						Зміна питомої ваги, %	
		2020		2021		2022		2021/2020	2022/2021
		тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %		
I.	Власний капітал, всього: у тому числі	47685	93,3	53865	92,8	65733	91,8	-0,5	-1,0
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	1474	2,9	1474	2,5	1474	2,1	-0,3	-0,5
1.2	Резервний капітал	485	0,9	485	0,8	485	0,7	-0,1	-0,2
1.3	Нерозподілений прибуток	45686	89,4	51906	89,4	63774	89,1	0,0	-0,4
II	Довгострокові зобов'язання забезпечення	84	0,2	0	0,0	0	0,0	-0,2	0,0
III.	Поточні зобов'язання, всього: в тому числі	3382	6,6	4184	7,2	5882	8,2	0,6	1,0
3.1	Короткострокові кредити банків	500	1,0	0	0,0	1100	1,5	-1,0	1,5
3.2	Поточна кредиторська заборгованість	2635	5,2	3386	5,8	4197	5,9	0,7	0,0
3.3	Поточні забезпечення	317	0,6	837	1,4	360	0,5	0,8	-0,9
3.4	Інші поточні зобов'язання	256	0,5	261	0,4	325	0,5	-0,1	0,0
	Всього Пасиви	51111	100,0	58049	100,0	71615	100,0	x	x

Аналіз структури пасивів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки показав, що в 2021 році порівняно з 2020 роком в структурі активів відбулись наступні зміни: на 0,5% зменшилась частка власного капіталу, в основному із-за зменшення питомої ваги зареєстрованого капіталу. В 2022 році в структурі пасивів на 1% зменшилась частка власного капіталу та зросла частка поточних зобов'язань на 1%, серед яких питома вага короткострокових кредитів банків зросла на 1,5%.

2.2. Діагностика ліквідності, платоспроможності та визначення типу фінансової стійкості підприємства

Ключовими завданням діагностики фінансового стану є визначити напрями, які мають найбільшу важливість розвитку (капітальні вкладення, поповнення оборотних засобів тощо). Велике значення в діагностиці відіграють розрахунки

прибутковості та рентабельності. Поняття рентабельності використовується для того, щоб характеризувати економічну ефективність ведення діяльності.

Першим кроком оцінки показників ліквідності є групування активів підприємства за ознакою ліквідності, яке наведене в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Групи активів і пасивів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за рівнем ліквідності за 2020-2022 рр

№ з/п	Актив	Значення			Пасив	Значення			Платіжна нестача (надлишок)		
		2020 рік	2021 рік	2022 рік		2020 рік	2021 рік	2022 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Найбільш ліквідні активи (А1)	21433	20007	30207	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	2882	4184	4782	18551	15823	25425
2	Активи, що швидко реалізуються (А2)	5446	12312	4330	Короткострокові пасиви (П2)	500	0	1100	4946	12312	3230
3	Активи, що повільно реалізуються (А3)	14854	14475	24389	Довгострокові пасиви (П3)	84	0	0	14770	14475	24389
4	Активи, що важко реалізуються (А4)	9378	11255	12689	Постійні пасиви (П4)	47685	53865	65733	- 38307	- 42610	- 53044
5	Баланс	51111	58049	71615	Баланс	51111	58049	71615	X	X	X

Виходячи із даних табл. 2.6 необхідно зазначити, що за 2020-2022 роки явним є значний запас найбільш ліквідних активів на кінець періоду для покриття найбільш термінових зобов'язань. Він складає 25,4 млн. грн. на кінець 2022 року. Повільно реалізовані активи (тобто запаси і витрати) більші довгострокових пасивів на кінець періоду на 24389 тис. грн.

Більш наглядно структуру активів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2022 рік можна побачити на рис. 2.1.

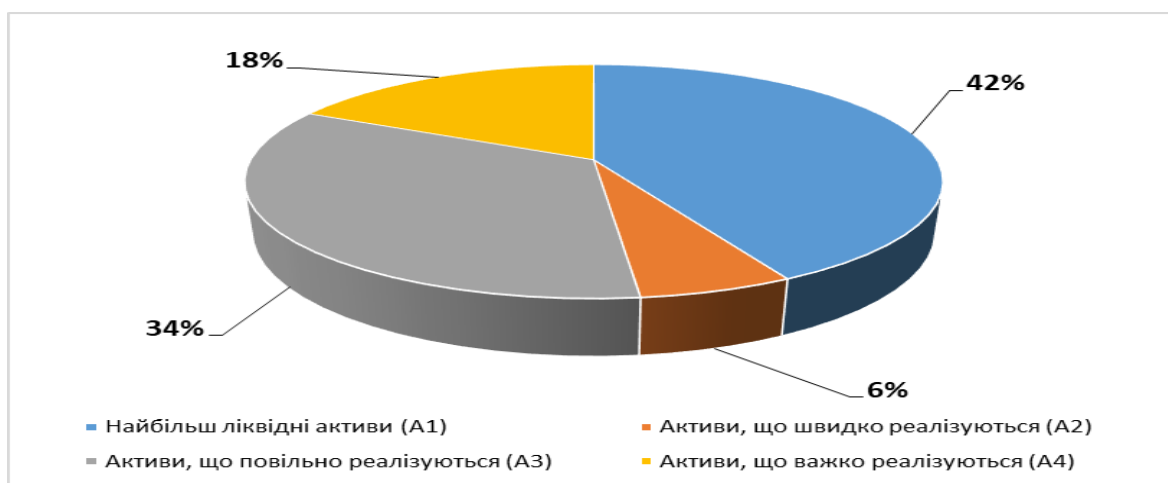

Рис. 2.1. Групи активів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за рівнем ліквідності за 2022 рік

Як видно з рис. 2.1, високоліквідні активи займають найбільшу частку 42%. Здатність відновлювати стан збалансованості, пропорційності та ефективності фінансово-економічних процесів діяльності підприємства

Для того, щоб повніше охарактеризувати ліквідність, потрібно провести детальний коефіцієнтний аналіз ліквідності та динаміки її зміни. З цією метою розрахуємо коефіцієнти покриття, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу (табл. 2.7, рис. 2.2).

Таблиця 2.7

Коефіцієнтний аналіз ліквідності та платоспроможності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Вихідні дані, тис. грн.						
1. Найбільш ліквідні активи	x	21433	20107	30207	-1326	10100
2. Середньо реалізовані активи	x	26879	32319	34537	5440	2218
3. Оборотні активи	x	41733	46794	58926	5061	12132
4. Поточні зобов'язання	x	3382	4184	5882	802	1698
Коефіцієнти фінансової стійкості						
5. Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття) (3/4)	1 - 2	12,340	11,184	10,018	-1,156	-1,166
6. Коефіцієнт ліквідності швидкої (2/4)	0,7-0,8	7,948	7,724	5,872	-0,223	-1,853
7. Коефіцієнт ліквідності абсолютної (1/4)	0,2-0,35	6,337	4,806	5,135	-1,532	0,330

Дані табл. 2.7 показують, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» має

стійкий фінансовий стан в розрізі платоспроможності на кінець 2020-2022 років, оскільки коефіцієнт абсолютної ліквідності, проміжний коефіцієнт покриття та коефіцієнт покриття значно перевищують їх оптимальні значення, коефіцієнт ліквідності абсолютної у 2022 році зріс на 0,33 пункти порівняно з 2021 роком.

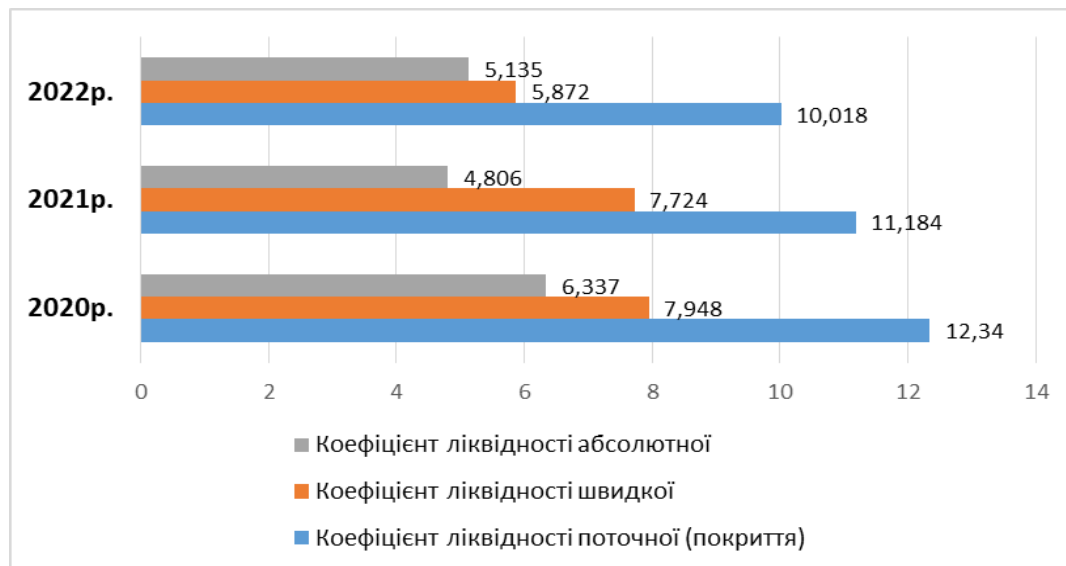

Рис. 2.2. Динаміка показників ліквідності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 рр., (коефіцієнт)

Узагальнюючи вищенаведені результати проведеного аналізу ліквідності і платоспроможності ТДВ «Чернівецький хімічний завод», доцільно встановити тип стійкості його фінансового стану. Наведемо розрахунок стійкості поточного фінансового стану підприємства у табл. 2.8, а також надамо його прогноз на короткострокову і довгострокову перспективу.

Таблиця 2.8

Оцінка стійкості фінансового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод», виходячи із ступеня ліквідності оборотних коштів станом на 01.01.2023 р.

Тип фінансової стійкості	Поточна фінансова стійкість	В короткостроковій перспективі	В довгостроковій перспективі
Абсолютна фінансова стійкість	$A1 > П1$	$A1 > П1+П2$	$A1 > П1+П2+П3$
	$30207 > 4782$	$30207 > 5882$	$30207 > 5882$
Нормальна фінансова стійкість	$A1+A2 > П1$	$A1+A2 > П1+П2$	$A1+A2 > П1+П2+П3$
	$34537 > 4782$	$34537 > 5882$	$34537 > 5882$
Передкризовий стан	$A1+A2+A3 > П1$	$A1+A2+A3 > П1+П2$	$A1+A2+A3 > П1+П2+П3$
	$58926 > 4782$	> 5882	> 5882
Кризовий стан	$A1+A2+A3 < П1$	$A1+A2+A3 < П1+П2$	$A1+A2+A3 < П1+П2+П3$
	$58926 > 4782$	$58926 > 5882$	$58926 > 5882$

Дані табл. 2.8 свідчать про абсолютну фінансову стійкість досліджуваного

підприємства. На наступному етапі роботи було проведено прогнозування на останній квартал 2021 року та перший квартал 2022 року. Відхилення першого прогнозу: -2757893 тис. грн., Другого - 1155434 тис. грн. Дані відхилення нами вважають задовільними для оцінки загальної тенденції розвитку компанії. У силу того, що нами обрано метод відсотка від продажів, більшість значень звіту обчислювалися за допомогою середньої процентної частки за проміжок з 2020 до 2022 рр., виключаючи відсотки до отримання, відсотки до сплати, інші доходи, інші витрати, оскільки дані значення перебувають у слабкій залежності від виручки [6].

Аналіз типу фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» представлено у додатку Г (табл. Г.1).

Як показують результати розрахунку абсолютних показників, наведених в табл. Г.1 (дод. Г) за 2020-2022 рр. відбулося покращення й так позитивних показників фінансової стійкості. Можна зробити наступні висновки, що тип фінансової стійкості товариства у 2020-2022 роках - абсолютна стійкість фінансового стану підприємства.

Важливою характеристикою фінансового стану підприємства виступає його фінансова стійкість, яка характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використанням

Першим етапом аналізу фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» виступає її коефіцієнтний аналіз (табл. 2.9).

Дані табл. 2.9 показують, що коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансування на кінець 2022 року зменшилися в порівнянні з 2021 роком, хоча вони відповідають своїм оптимальним значенням. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, оптимальне значення якого $<0,5$, збільшився на 0,01 пункти у 2022 році порівняно з 2021 роком, коефіцієнт фінансової стійкості та фінансової залежності зріс на 0,004 та 0,012 пункти відповідно. Таким чином, проведене дослідження фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» та отримані розрахункові значення низки показників, дають підстави зробити такі висновки: фінансова незалежність підприємства на високому рівні.

Таблиця 2.9

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Вихідні дані, тис. грн.						
1. Власний капітал	x	45686	53865	65733	8179	11868
2. Пасиви	x	51111	58049	71615	6938	13566
3. Позиковий капітал	x	3382	4184	5882	802	1698
4. Власний капітал та довгострокові зобов'язання	x	45686	53865	66733	8179	12868
Коефіцієнти фінансової стійкості						
5. Коефіцієнт платоспроможності (автономії) (1/2)	>0,5	0,894	0,928	0,918	0,034	-0,010
6. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (коефіцієнт заборгованості) (3/2)	<0,5	0,066	0,072	0,082	0,006	0,010
7. Коефіцієнт фінансування (1/3)	>1	13,509	12,874	11,175	-0,635	-1,699
8. Коефіцієнт фінансової стійкості (4/2)	>0,5	0,894	0,928	0,932	0,034	0,004
9. Коефіцієнт фінансової залежності (2/1)	2	1,119	1,078	1,089	-0,041	0,012

Протягом 2020-2022 рр. відбулося покращення структури капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод», покращення фінансового стану та фінансової рівноваги. Керівництву ТДВ «Чернівецький хімічний завод» потрібно в довгостроковій перспективі працювати над підтриманням та зміцненням його фінансової стійкості, підвищення рівня його конкурентоспроможності.

2.3. Діагностика ефективності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

Важлива роль в процесі оцінювання функціонування підприємства належить процесу діагностики ефективності його діяльності. Важливим та ключовим моментом є проведення своєчасної та точної внутрішньої оцінки прибутку, одержання якого виступає обов'язковою умовою забезпечення процесу

розширеного відтворення матеріальних ресурсів, основним фінансовим джерелом внутрішньоекономічні відносини, що розвиваються, є вдосконалення методики оцінки економічної ефективності підприємства та розробки системи заходів захисту від потенційних і реальних загроз.

Проведення аналізу фінансових результатів є складовою характеристики зростає у сучасних геополітичних реаліях. Детальну інформацію щодо формування фінансових результатів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» представлений у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз доходів, витрат та фінансових результатів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 рр., (тис. грн.)

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2020-2022		2021-2022	
				Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	64645	79086	71279	6634	10,26	-7807	-9,87
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40048	51615	44084	4036	10,08	-7531	-14,59
3. Валовий прибуток	24597	27471	27195	2598	10,56	-276	-1,00
4. Інші операційні доходи	9287	7528	16288	7001	75,38	8760	116,37
5. Адміністративні витрати	9731	12132	11800	2069	21,26	-332	-2,74
6. Витрати на збут	2891	3587	3711	820	28,36	124	3,46
7. Інші операційні витрати	5113	6620	9683	4570	89,38	3063	46,27
8. Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток (збиток)	16149	12660	18289	2140	13,25	5629	44,46
9. Інші доходи	37	9	69	32	86,49	60	666,67
10. Фінансові витрати	71	40	53	-18	-25,35	13	32,50
11. Інші витрати	35	6	55	20	57,14	49	816,67
12. Фінансові результати до оподаткування, прибуток (збиток)	16080	12623	18250	2170	13,50	5627	44,58
13. Витрати (дохід) з податку на прибуток	2898	2276	3287	389	13,42	1011	44,42
14. Чистий прибуток (збиток)	13182	10347	14963	1781	13,51	4616	44,61

За результатами аналізу доходів, витрат та фінансових результатів за 2020-2022 роки можна зробити наступні висновки: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2022 році збільшився на 6634 тис.

грн. або 10,26% у порівнянні з 2020 роком та впав на 7807 тис. грн. або 9,87% порівняно з 2021 роком, разом з тим собівартість реалізованої продукції також зросла на 4036 тис. грн. або 10,08% у порівнянні з 2020 роком та зменшилась на 7531 тис. грн. або 14,59% - з 2021 роком, прибуток від операційної діяльності зріс на 5629 тис. грн. або 44,46% у порівнянні з 2021 роком. В результаті роботи підприємство у 2022 році отримало чистий прибуток у розмірі 14963 тис. грн., що на 1781 тис. грн. більше ніж у 2020 році, та на 4616 тис. грн. ніж у 2021 році.

Динаміку фінансових результатів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за досліджуваній період подано на рисунку 2.3.

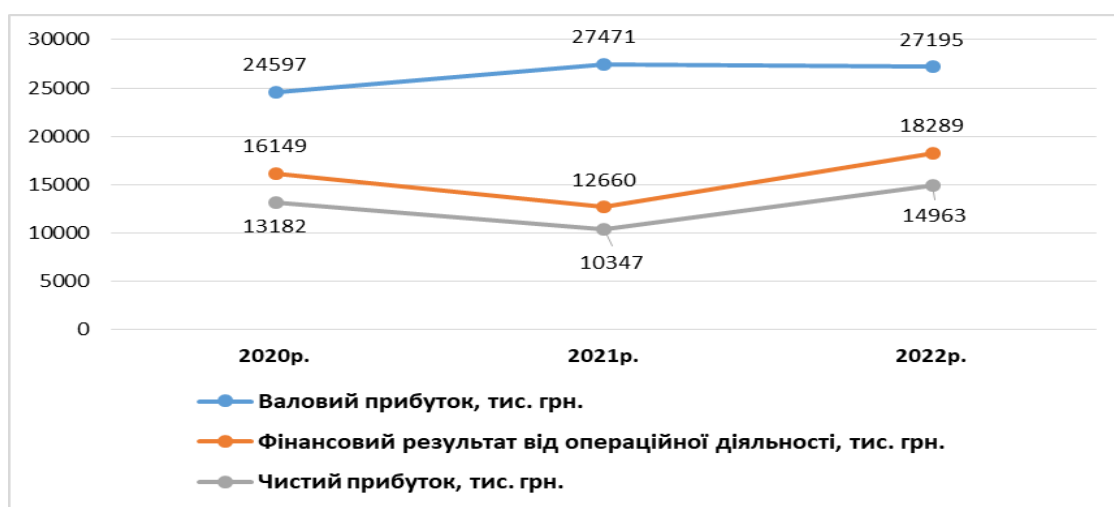

Рис. 2.3. Динаміка абсолютних результатів ефективності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 рр.

Графік відображає ефективність основного виду діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 рр. Так, у 2022 р. підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 14963 тис. грн., при операційному прибутку в сумі 18289 тис. грн.

Також необхідним є вивчення структури доходів (дод. Д.1). Аналіз структури доходів (дод. Д.1) показує, що найбільшу питому вагу в структурі доходів складає чистий дохід від реалізації продукції, відповідно 87,39% у 2020 році та 91,3%, 81,34% у 2021 та 2022 рр. В 2022 році порівняно з 2021 абсолютний розмір чистого доходу впав на 7807 тис. грн., а питома вага зменшилася - на 9,96%. Другою за величиною статтею доходів є інші операційні доходи, відповідно 12,56% у 2020 році та 8,69%, 18,59% у 2021 та 2022 рр.

Аналіз структури витрат наведено в дод. Д.2, рис. 2.4.-2.5.

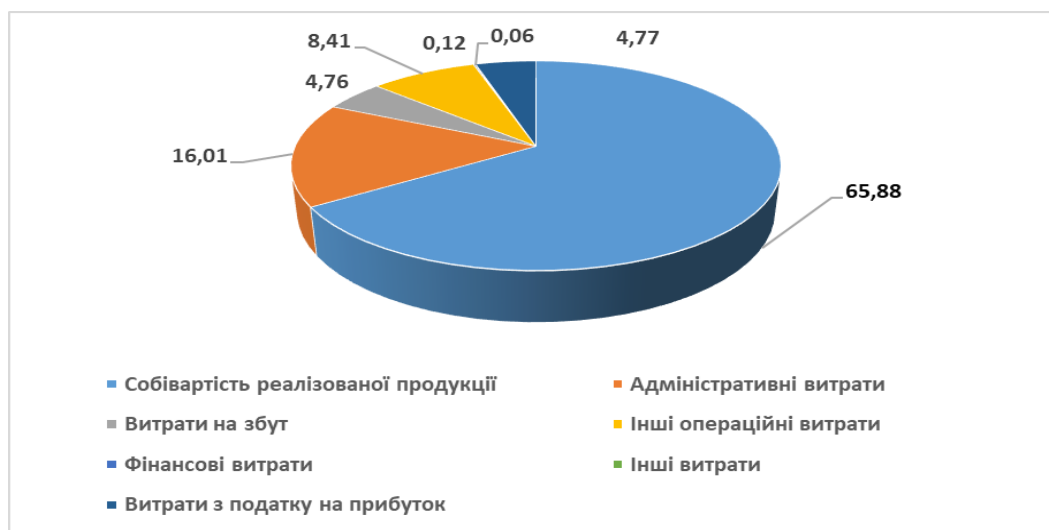

Рис. 2.4. Структура витрат по ТДВ «Чернівецький хімзавод» за 2021 р., %

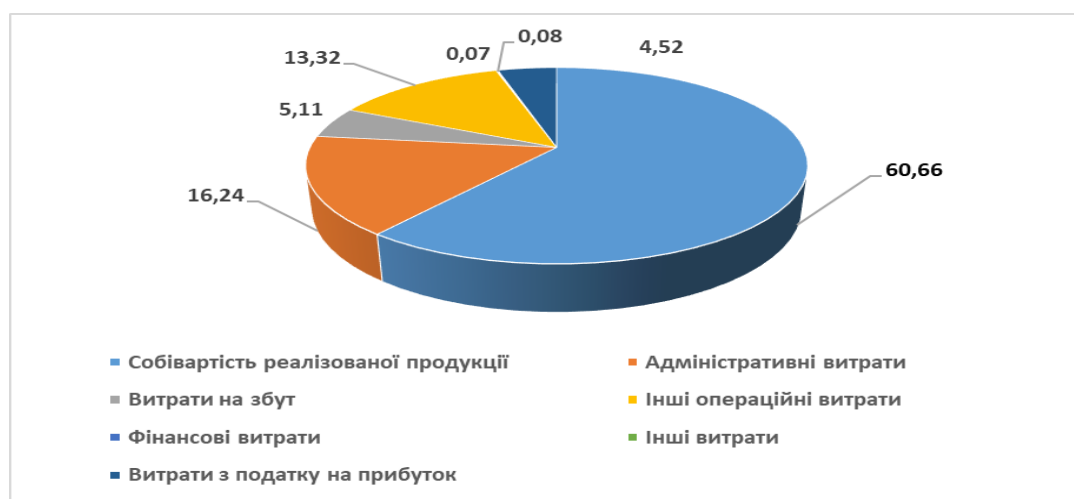

Рис. 2.5. Структура витрат по ТДВ «Чернівецький хімзавод» за 2022 р., %

Аналіз витрат за 2020-2022 роки показує, що найбільшу частку в структурі витрат займає собівартість реалізованої продукції: 65,88%, 67,67% та 60,66% в 2020, 2021 та 2022 роках відповідно. За досліджуваний період значну питому вагу витрат також склали адміністративні витрати: 16,01%, 15,91% та 16,24% в 2020, 2021 та 2022 роках відповідно. Витрати на збут та інші операційні витрати у 2022 році та склали 5,11% та 13,32% відповідно. Тобто питома вага даних витрат є стабільною. Витрати з податку на прибуток в 2020 році склали 4,77% від загального обсягу витрат, 2,98% - в 2021 році та 4,52% в 2022 році.

У фінансовому аспекті показниками ефективності використання оборотних активів є показники ділової активності, які проявляється, насамперед, у швидкості

обороту його коштів. В окремих випадках показники оборотності можуть бути розраховані за станом на початок і кінець періоду оцінки. Важливість показників оборотності пояснюється тим, що характеристики обороту переважно визначають рівень прибутковості підприємства [33, с.70].

Таким чином, оцінка ділової активності полягає у дослідженні можливості підприємства мобілізувати з різних джерел фінансові ресурси, а також ефективно їх використовувати, забезпечуючи зростання прибутку та капіталу (дод. Д.3).

На підставі даних таблиці Д.3 (дод. Д.3) можна зробити висновок, що управління бізнесом. Перший блок рекомендацій спрямовано збільшення рентабельності бізнесу. У цій статті ми поговоримо про те, як збільшити обсяги продажу та скоротити витрати. Для того, щоб збільшити обсяги продажів ТДВ «Чернівецький хімічний завод», рекомендується скористатися такими порадами: – АВС-аналіз дозволяє визначити, які види діяльності мають найбільшу вартість. - Провести рекламну кампанію за прогнозованим періодом. АВС-аналіз використовують як для торгових організацій, але й сервісних компаній. Було доведено, що рекламна кампанія та впровадження АВС-аналізу можуть збільшити обсяг продажів компанії на 10 %. Наступним заходом щодо характеризується зменшенням оборотності та зростанням тривалості обороту.

Отже, наступним кроком дослідження ефективності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» буде аналіз рентабельності підприємства. Розрахунки показників рентабельності здійснимо за даними балансу та звіту про фінансові результати ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 3 роки, а отримані результати відобразимо в табл. 2.11, динаміку прослідкуємо на рис. 2.6.

Проведені розрахунки (табл. 2.11) показали підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства у 2022 році в порівнянні з 2021 в цілому, про що свідчить зростання усіх показників рентабельності за ці роки. Негативні тенденції прослідковуються 2020 та у 2021 роках, оскільки в цей період підприємство частково знизило ефективність і відбувалось зменшення по всіх показниках рентабельності. Проте рівень 2022 року перевищив показники рентабельності за 2020 рік.

Таблиця 2.11

Динаміка показників рентабельності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
				2021-2020	2022-2021
1.Рентабельність активів, %	28,74	18,96	23,08	-9,78	4,12
2.Рентабельність власного капіталу, %	30,81	20,39	25,02	-10,42	4,64
3.Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	20,39	13,08	20,99	-7,31	7,91
4.Рентабельність реалізованої продукції за операційним прибутком, %	24,98	16,01	25,66	-8,97	9,65
5.Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком, %	38,05	34,74	38,15	-3,31	3,42

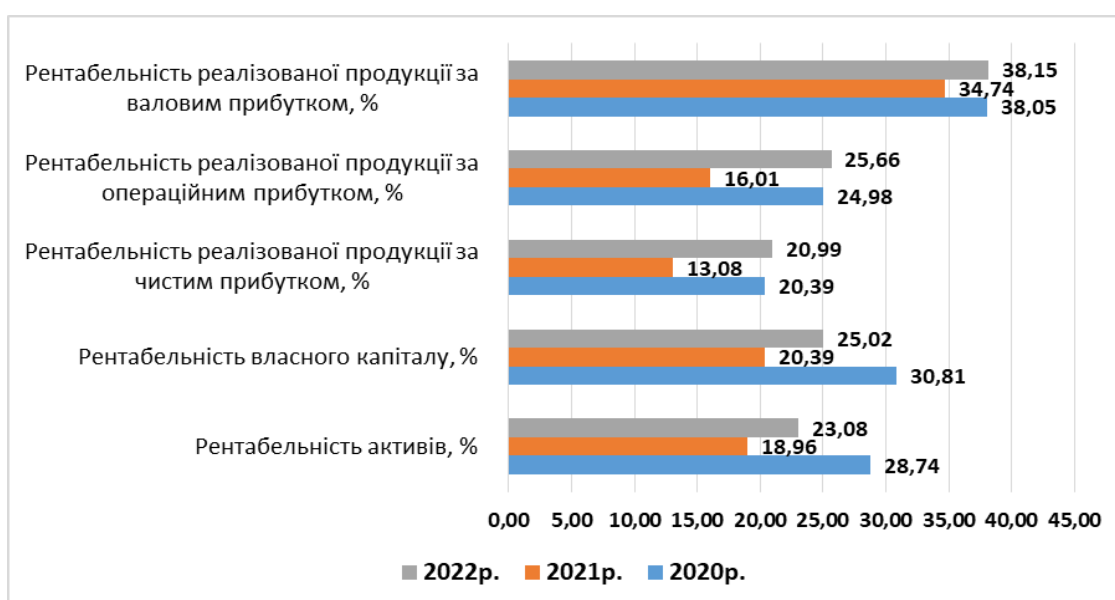

Рис. 2.6. Динаміка показників рентабельності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки, %

На основі проведеного аналізу ефективності діяльності можемо зробити висновок, що ефективність використання ресурсів, які в нього є. Це може стосуватися трудового, фінансового чи економічного капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод». Керівництво підприємства, дивлячись результати оцінки, може ефективніше розвивати підприємство. Крім того, за допомогою різних методів екстраполювати результати на майбутні періоди, завдяки чому можна дізнатися, що чекатиме підприємство.

Висновки до розділу 2

На основі діагностики фінансового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод», аналізу й узагальнень результатів дослідження, одержані такі результати.

Аналіз фінансових ресурсів показує, що з кожним роком збільшується вартість власного капіталу. Це відбувається за рахунок зростання чистого прибутку підприємства. Поточні зобов'язання кожного року також збільшуються, що може негативно відзначитись на фінансовій стійкості підприємства та зробити його залежним від кредиторів. У поточних зобов'язаннях підприємства найбільшу питому вагу займає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Загалом сума поточних зобов'язань збільшилась у 2022 році у порівнянні з 2021 роком на 811 тис. грн. або 24%.

Коефіцієнтний аналіз ліквідності та платоспроможності за 2020-2022 роки показав, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» має стійкий фінансовий стан в розрізі платоспроможності на кінець 2020-2022 років, оскільки коефіцієнт абсолютної ліквідності, проміжний коефіцієнт покриття та коефіцієнт покриття значно перевищують їх оптимальні значення, коефіцієнт ліквідності абсолютної у 2022 році зріс на 0,33 пункти порівняно з 2021 роком.

Оцінка стійкості фінансового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод», виходячи із ступеня ліквідності оборотних коштів свідчать про абсолютну фінансову стійкість досліджуваного підприємства станом на 01.01.2023 року, а також у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Відсутність передумов розвитку негативних явищ в діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» дозволить і надалі зберігати стійкі позиції на ринку у довгостроковій перспективі.

Розрахунок показників рентабельності показав підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства у 2022 році в порівнянні з 2021 в цілому, про що свідчить зростання усіх показників рентабельності за ці роки.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ЙОГО ДІАГНОСТИКИ

3.1. Розвиток концептуальних положень діагностики фінансового стану як елементу системи антикризового управління на підприємстві

Проблеми нестачі фінансових ресурсів, нестабільності фінансових джерел, а також збільшення витрат постають перед вітчизняними підприємствами особливо гостро, а застосування традиційних методів вирішення цих проблем не забезпечує належного рівня ефективності та призводить до згортання діяльності, або ж до банкрутства. Від цього страждає економіка в цілому, через те, що з одного боку держава втрачає реальних та потенційних платників податків, а з іншого – програє у конкурентній боротьбі на міждержавному рівні.

Діяльність суб'єкта господарювання у ринкових умовах передбачає проекти, помилковою оцінкою перспектив ринку освоєння нового бізнесу (незатребуваність продукції) інше. У стадії зростання сигнали втрати стійкості можуть бути пов'язані насамперед із переоцінкою власної ринкової ніші, непередуманими витратами, невиправдано амбітними інвестиційними проектами, подальшим збільшенням боргового навантаження, нерелевантними змінами організаційної структури, переоцінкою власником адміністративного ресурсу. У стадії зрілості або аристократизму навіть на стійку велику компанію можуть діяти діяльності підприємства.

Ефективність механізму функціонування діагностики фінансового стану підприємства як системи взаємопов'язаних елементів, застосування яких сприяє досягненню цілей управління, залежить також від складу та зв'язків між елементами цієї системи. При розробці концептуальної моделі фінансової діагностики (рис. 3.1) передусім слід звернути увагу на базис її реалізації, що, на нашу думку, є системою елементів потенціалу. Ця модель інтегрує процеси взаємодії її функціональних елементів, надає можливість визначати критерії підвищення ефективності управління розвитком господарюючих суб'єктів.

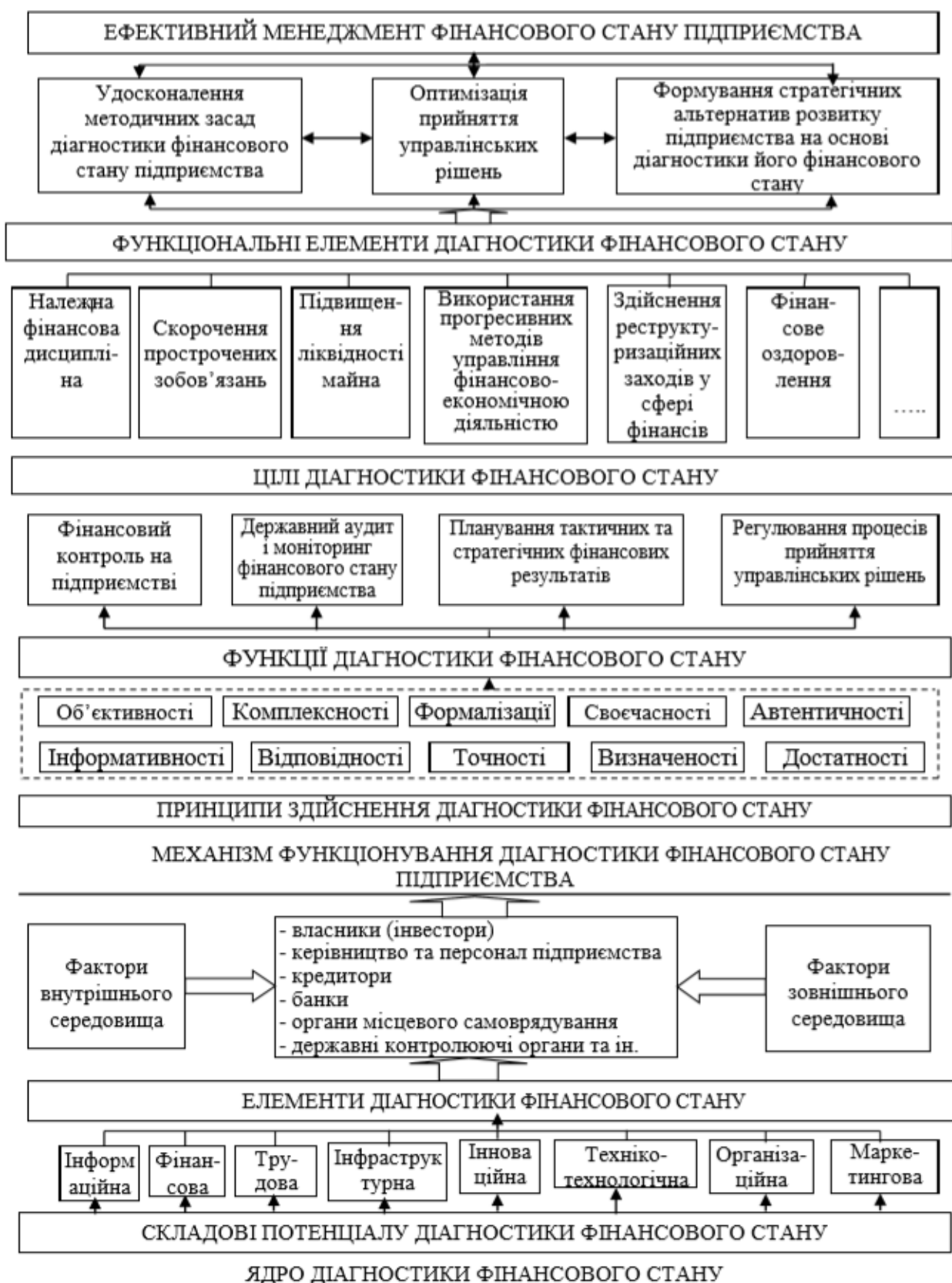

Рис. 3.1. Концептуальна модель діагностики фінансового стану підприємства

Для власника та топ-менеджерів компанії обов'язковою умовою є відстеження симптомів неплатоспроможності з погляду ринкових, операційних, інвестиційних, фінансових, управлінських та організаційних ознак:

негативні макроекономічні та геополітичні тренди (коливання курсів валют, скорочення доступу до імпоротної сировини за рахунок санкцій, зміна державного регулювання у сфері діяльності та ін.), зміни на галузевому ринку продукції (послуг) компанії тощо (рис. 3.2)

Рис. 3.2. Класифікація факторів зовнішнього та внутрішнього впливу на діяльність підприємства [удосконалено автором за 98]

Для розуміння впливу сил, що виникають внаслідок внутрішньої структури управління підприємством та зв'язків між її елементами, доцільно провести групування цих факторів [50].

Сукупність факторів впливу на діяльність підприємства, учасників системи період; визначення суми оборотних активів, що відволікаються в заборгованість дебіторів за товарним кредитом, а також за виданими авансами; формування регламенту стягнення простроченої заборгованості. На підприємстві визначається оптимальна періодичність здійснення оцінки антикризового управління господарюючого суб'єкта. Формування робочої команди з антикризового визначаючи можливості та загрози подальшого розвитку підприємства.

Отже, ядро діагностики фінансового стану служить своєрідним підґрунтям, достовірності інформації проводяться для того, щоб зробити попередній висновок про стан підприємства. Підсумок аналізованого етапу - ідентифікація та аналіз кризових передумов внутрішнього та зовнішнього середовища. У ході розрахунково-аналітичного етапу проводиться оцінка антикризового управління, методика якої полягає у розрахунку та аналізі критеріїв, об'єднаних у п'ять груп. Оптимізація структури капіталу може бути досягнута за умови правильного управління кредиторською заборгованістю. Зазначимо особливу значущість дипломатичних і особистісних якостей керівника підприємства та його апарату управління, роль яких полягає у поясненні причин негативних обставин, що склалися. В основу тактики ведення переговорів щодо реструктуризації боргів слід включити підтвердження можливості виплати зобов'язань, визначення діагностику фінансового стану підприємства.

У контексті розгляду діагностики як елемента системи управління чинної розрахункової політики у відносинах з контрагентами підприємства. Для вдосконалення антикризового управління може бути запропоновано захід щодо реальних ситуацій задля одержання певного конкретного результату.

Формулювання цілей, визначення функцій та характеристика принципів фінансової діагностики підприємства, що забезпечують механізм її реалізації на окремо взятому підприємстві спрямовані на досягнення в кінцевому рахунку основної мети, що їй підпорядкована уся система, а саме – побудову ефективної системи фінансового менеджменту підприємств. Відомо, що фінансовий менеджмент (або управління фінансовими ресурсами й фінансовими відносинами

на підприємстві) охоплює систему принципів, методів, форм і прийомів регулювання ринкового механізму в області фінансів, загальна мета яких полягає в підвищенні конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта [84].

Таким чином, функціональні елементи реалізації механізму діагностики фінансового стану є тими напрямками втілення її результатів, за якими слід здійснювати роботу з метою підвищення ефективності діяльності підприємства загалом та системи фінансового менеджменту, зокрема.

3.2. Діагностика банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» як спосіб прогнозування його діяльності

Уникнення банкрутства підприємства та своєчасне виявлення загрози фінансової безпеки можливі лише за допомогою безперервного моніторингу фінансової діяльності. Передбачення загроз кризового стану підприємства націлене на постійне дослідження фінансового стану підприємства в динаміці [44, с. 110].

Питанням розпізнання та дослідження банкрутства підприємства приділяється особлива увага в економічній науці. Це обумовлено тим, як банкрутство певного суб'єкта господарювання порушує макроекономічну рівновагу, а отже, його попередження та підтримка є надзвичайно значуща на ринку економічних відносин. Серйозність наслідків банкрутства підприємства показує причини необхідності впровадження системи організаційних та економічних заходів, які здатні запобігти краху підприємства [31, с. 486].

З метою уникнення банкрутства підприємств були сформовані багатоманітні методики щодо прогнозування їх майбутнього стану. До іноземних методик можна зарахувати такі: модель на основі Z-рахунку Альтмана, модель Спрінгейта, Конана, Фулмера, і Гольдера. До вітчизняних: модель А. Матвійчука, О. Терещенка тощо [23, с. 80].

Процес виникнення та розвиток ймовірності банкрутства починається з огляду дійсного економічного положення на підприємстві та розбору ймовірного

сценарію розвитку процедури банкрутства. Діагностика виконує одночасно оцінку стану фінансової звітності та обліку, висуває основні гіпотези та закономірності, робить висновки про можливе хитке фінансове та економічне положення.

Для прикладу, зробимо огляд п'яти економіко-математичних моделей, що найчастіше використовуються на практиці. У процесі розробки та аналізу фінансового стану підприємства, і визначення діагностики банкрутства, була застосована п'ятифакторна модель Альтмана. Зауважимо, що порівняно з іншими моделями дана методика визначає зону ризику, де перебуває досліджене підприємство, а не лише вказує на його наявність. Формула розрахунку представлена таким чином [24, с. 41]:

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + 0,999x_5 \quad (3.1)$$

де x_1 – оборотний капітал / активи; x_2 – нерозподілений прибуток / активи;
 x_3 – чистий прибуток / активи; x_4 – власний капітал / зобов'язання;
 x_5 – чистий дохід / активи.

Узагальнюючий показник Z може дорівнювати значенню у межах $[-14; +22]$. Для того аби проаналізувати ймовірність настання банкрутства потрібно порівняти розрахований індекс з його критичним значенням (табл. 3.1) [46, с. 30].

Таблиця 3.1

Шкала визначення стану підприємства за моделлю Е. Альтмана

Значення	%
Менше 1,81	Дуже висока (від 80% до 100%)
Від 1,81 до 2,61	Висока (від 35% до 50%)
Від 2,61 до 2,91	Низька (від 15% до 20%)
Від 2,91 до 3,0	Дуже низька (до 10%)

За рахунок формули моделі Е. Альтмана розрахуємо можливість настання банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки (табл. 3.2).

$$1. Z (2020) = 1,2*(41733/51111) + 1,4*(45686/51111) + 3,3*(13182/51111) + 0,6*(47685/3466) + 0,999*(64645/51111) = 12,6;$$

$$2. Z (2021) = 1,2*(46794/58049) + 1,4*(51906/58049) + 3,3*(10347/58049) + 0,6*(53865/4184) + 0,999*(79086/58049) = 1,89;$$

$$3. Z (2022) = 1,2*(58926/71615) + 1,4*(65733/71615) + 3,3*(14963/71615) +$$

$$0,6*(65733/5882) + 0,999*(71279/71615) = 10,62.$$

Таблиця 3.2

**Розрахунок можливість настання банкрутства за моделлю Е. Альтмана на
ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Види активів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р., тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.
Оборотні активи	41733	46794	58926
Активи	51111	58049	71615
Нерозподілений прибуток	45686	51906	63774
Власний капітал	47685	53865	65733
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	64645	79086	71279
Чистий прибуток	13182	10347	14963
Зобов'язання	3466	4184	5882
Показник Z моделі Е. Альтмана	12,60	11,89	10,62

Результати розрахунків за допомогою обраної моделі показують, що ймовірність банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки є дуже низькою. Як бачимо, аналіз показав, що досліджуване підприємство достатньо платоспроможне та здатне гасити свої основні зобов'язання.

Даний підхід фінансового аналізу дав нам нагоду здійснити достовірну оцінку економічного стану підприємства і показав свою результативність на практиці. Однак для того, аби прогноз був повністю достовірним, доцільно застосовувати різні методи аналізу фінансового стану в комплексі [50, с. 432].

Отже, виявимо ймовірність банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки за допомогою вітчизняної моделі О. Терещенка.

Ця модель застосовується у такому вигляді [35, с. 449]:

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6 \quad (3.2)$$

де x_1 – грошовий потік / зобов'язання; x_2 – валюта балансу / зобов'язання; x_3 – чистий прибуток / валюта балансу; x_4 – чистий прибуток / виручка; x_5 – виробничі запаси / виручка; x_6 – виручка / валюта балансу;

Здобуті значення Z - показника можна розшифрувати таким чином:

$Z > 2$ – фінансова стійкість підприємства; $1 < Z < 2$ – порушення фінансової рівноваги підприємства, проте застосуванні антикризового управління банкрутство не загрожує; $0 < Z < 1$ – загроза банкрутства за умови не втілення

санаційних заходів; $Z < 0$ – підприємство - напівбанкрут.

Обчислимо значення показника за досліджуваний період (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Розрахунок можливості настання банкрутства за моделлю О. Терещенка на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Види активів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р., тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.
Виручка	64645	79086	71279
Грошовий потік	73734	82393	94031
Зобов'язання	3466	4184	5882
Чистий прибуток	13182	10347	14963
Виробничі запаси	14854	14475	24389
Валюта балансу	51111	58049	71615
Показник Z моделі О. Терещенка	36,90	33,30	28,29

$$1. Z (2020) = 1,5*(73734/3466) + 0,08*(51111/3466) + 10*(13182/51111) + 5*(13182/64645) + 0,3*(14854/51111) + 0,1*(64645/51111) = 36,90;$$

$$2. Z (2021) = 1,5*(82393/4184) + 0,08*(58049/4184) + 10*(10347/58049) + 5*(10347/64645) + 0,3*(14475/58049) + 0,1*(79086/58049) = 33,30;$$

$$3. Z (2022) = 1,5*(94031/5882) + 0,08*(71615/5882) + 10*(14963/71615) + 5*(14963/64645) + 0,3*(24389/71615) + 0,1*(71279/71615) = 28,29.$$

За результатами дослідження ймовірності настання банкрутства за моделлю Терещенка, за всі періоди досліджуваному підприємству банкрутство не загрожує. Отже, значить, що діяльність підприємства - прибуткова.

Для визначення ймовірності прогнозування банкрутства на ТДВ «Чернівецький хімічний завод», а також побудови моделі платоспроможності використаємо наступну модель - модель Таффлера і Тішоу [38, с. 480]:

$$Z=0,53x_1 + 0,13x_2 + 0,18x_3 + 0,16x_4 \quad (3.3)$$

де x_1 – операційний прибуток / короткострокові зобов'язання; x_2 – оборотні активи / зобов'язання; x_3 – короткострокові зобов'язання / активи; x_4 – виручка / активи.

Якщо $Z > 0,3$, то підприємство має хороші довгострокові перспективи; Якщо $Z < 0,2$ - то ймовірність банкрутства висока. Розрахуємо ймовірність стати банкрутом за останні роки (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

**Розрахунок можливість настання банкрутства за моделлю Таффлера і Тішоу
на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Види активів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р., тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.
Виручка	64645	79086	71279
Оборотні активи	41733	46794	58926
Зобов'язання	3466	4184	5882
Поточні зобов'язання	3382	4184	5882
Операційний прибуток	16149	12660	18289
Активи	51111	58049	71615
Показник Z моделі Таффлера і Тішоу	4,31	3,29	3,12

1. $Z(2020) = 0,53*(16149/3382) + 0,13*(41733/3466) + 0,18*(3382/51111) + 0,16*(64645/51111) = 4,31;$

2. $Z(2021) = 0,53*(12660/4184) + 0,13*(46794/4184) + 0,18*(4184/58049) + 0,16*(79086/58049) = 3,29;$

3. $Z(2022) = 0,53*(18289/5885) + 0,13*(58926/5882) + 0,18*(5882/71615) + 0,16*(71279/71615) = 3,12.$

За моделлю Таффлера і Тішоу вірогідність банкрутства досліджуваного підприємства - дуже низька.

Оцінимо зону ризику перебування ТДВ «Чернівецький хімічний завод» завдяки моделі Р. Ліса:

$$Z=0,063x_1 + 0,092x_2 + 0,057x_3 + 0,001x_4 \quad (3.4)$$

де x_1 – оборотний капітал / активи; x_2 – операційний прибуток / активи;

x_3 – нерозподілений прибуток / активи; x_4 – власний капітал / зобов'язання.

Критичне значення $Z \leq 0,037$.

Підставимо значення для обчислення:

1. $Z(2020) = 0,063*(41733/51111) + 0,092*(16149/51111) + 0,057*(45686/51111) + 0,001*(47685/3466) = 0,145;$

2. $Z(2021) = 0,063*(46794/58049) + 0,092*(12660/58049) + 0,057*(51906/58049) + 0,001*(53865/4184) = 0,135;$

3. $Z(2022) = 0,063*(58926/71615) + 0,092*(18289/71615) +$

$$0,057*(63774/71615) + 0,001*(65733/5882) = 0,137.$$

Таблиця 3.5

**Розрахунок можливості настання банкрутства за моделлю Р. Ліса на
ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Види активів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р, тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.
Оборотні активи	41733	46794	58926
Активи	51111	58049	71615
Операційний прибуток	16149	12660	18289
Нерозподілений прибуток	45686	51906	63774
Власний капітал	47685	53865	65733
Зобов'язання	3466	4184	5882
Показник Z моделі Р. Ліса	0,145	0,135	0,137

Згідно розрахунків за моделлю Ліса, можна стверджувати, що загроза вірогідності банкрутства відсутня.

Більш точно визначити банкрутство можна також за рахунок моделі Спрінгейта.

Якщо показник $Z < 0,862$ – підприємство – банкрут;

Якщо $Z > 2,451$ - банкрутство неможливе.

Загальний вигляд моделі такий [39, с. 150]:

$$Z = 1,03x_1 + 3,07x_2 + 0,66x_3 + 0,4x_4 \quad (3.5)$$

де x_1 – власний оборотний капітал / активи; x_2 – прибуток до виплати % / активи; x_3 – прибуток до оподаткування / поточні зобов'язання; x_4 – чистий дохід / активи. Розрахунок наведемо нижче (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

**Розрахунок можливості настання банкрутства за моделлю Спрінгейта на
ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Види активів	На кінець 2020 р., тис. грн.	На кінець 2021 р, тис. грн.	На кінець 2022 р., тис. грн.
Оборотні активи	41733	46794	58926
Активи	51111	58049	71615
Прибуток до виплати %	16149	12660	18289
Прибуток до оподаткування	16080	12623	18250
Поточні зобов'язання	3382	4184	5882
Чистий дохід	64645	79086	71279
Показник Z моделі Спрінгейта	5,45	4,04	4,08

$$1. Z(2020) = 1,03*(41733/51111) + 3,07*(16149/51111) + 0,66*(16080/3382) + 0,4*(64645/51111) =$$

$$2. Z(2021) = 1,03*(46794/58049) + 3,07*(12660/58049) + 0,66*(12623/4184) + 0,4*(79086/58049) =$$

$$3. Z(2022) = 1,03*(58926/71615) + 3,07*(18289/71615) + 0,66*(18250/5882) + 0,4*(71279/71615) =$$

Модель Спрінгейта забезпечує достатній рівень надійності, аби спрогнозувати банкрутство в майбутньому. Проаналізовані дані говорять про високий рівень показника Z, тобто - банкрутство неможливе. Проте, задля попередження банкрутства на наступні роки, підприємству потрібно постійно займатися втіленням ефективного антикризового управління.

Таким чином, застосування різноманітних методів діагностики банкрутства допомагає отримати чітку та достовірну інформацію щодо об'єкта, який досліджується, проаналізувати та визначити недоліки фінансової політики підприємства, виявити інновації в стратегії управління та дійти висновку про фінансове оздоровлення підприємства.

3.3. Прогнозування фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства характеризується різноманіттям фінансових процесів та множиною показників. Їх вплив можна визначити за допомогою застосування економіко-математичних моделей та методів. Формування моделей комплексної оцінки фінансового стану дозволяють врахувати вплив внутрішнього та зовнішнього середовища на діяльність підприємства і розробити комплекс оптимальних рішень для покращення фінансового стану.

Для забезпечення комплексного дослідження оцінки фінансового стану підприємства доцільно застосовувати багатofакторний кореляційно-регресійний аналіз. Адже досліджуючи економічний процес чи явище доводиться спостерігати різноманітного впливу факторів на результуючий показник, при чому ці фактори переплітаються між собою, діють спільно й знаходяться у так званому

кореляційному зв'язку. Комплексну оцінку фінансового стану підприємств проведемо за показником – ефективності фінансової діяльності:

$$ФС = 0,29 КА + 0,2КП + 0,36КЛ + 0,15КО \quad (3.6)$$

де ФС – ефективність фінансового стану; КА – відносний показник автономії; КП – відносний показник платоспроможності; КЛ – відносний показник ліквідності; КО – відносний показник обіговості обігових коштів [47].

Таблиця 3.7

**Динаміка показників ефективності фінансової діяльності ТДВ
«Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Показник	На кінець року			Абсолютний приріст	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Коефіцієнт автономії	0,894	0,928	0,918	0,034	-0,01
Коефіцієнт платоспроможності	0,894	0,928	0,918	0,034	-0,01
Коефіцієнт ліквідності	6,337	4,806	5,135	-1,531	0,329
Коефіцієнт обіговості обігових коштів	1,745	1,787	1,348	0,042	-0,439
Ефективність фінансової діяльності підприємства	2,98	2,45	2,50	-0,527	0,0475

Як можна побачити з табл 3.7 ефективність фінансової діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки мала тенденцію до зменшення, проте у 2022 році було зростання порівняно з попереднім роком.

Для вимірювання сили взаємозв'язку між факторами та результативним показником використаємо кореляційну матрицю.

Таблиця 3.8

**Вихідні дані для кореляційно-регресійного аналізу по ТДВ «Чернівецький
хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Показник	На кінець року		
	2020	2021	2022
Коефіцієнт автономії (У)	0,894	0,928	0,918
Коефіцієнт фінансової залежності (X ₁)	1,119	1,078	1,089
Коефіцієнт фінансової стійкості (X ₂)	0,894	0,928	0,932
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (X ₃)	1,745	1,787	1,348
Чистий дохід (X ₄)	64645	79086	71279
Чистий прибуток (X ₅)	13182	10347	14963
Власний капітал (X ₆)	47645	53865	65733
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (X ₇)	6,337	4,806	5,135

За результативну ознаку у ми взяли коефіцієнт автономії. Відповідно X₁-X₇

– це фактори. Дані кореляційної матриці наведені у табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Кореляційна матриця

	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇
Y	1							
X ₁	-0,987	1						
X ₂	-0,983	0,954	1					
X ₃	-0,991	0,989	0,949	1				
X ₄	0,992	-0,961	-0,989	-0,962	1			
X ₅	-0,932	0,865	0,978	0,867	-0,969	1		
X ₆	0,999	-0,982	-0,991	-0,981	0,997	-0,943	1	
X ₇	-0,845	0,918	0,754	0,921	-0,774	0,659	-0,829	1

Так на досліджуваному підприємстві найсильніший зв'язок було виявлено між коефіцієнтом автономії власним та капіталом (x₆) – 0,999 та чистим доходом (x₄) – 0,992, що ще раз доводить важливість нарощення активів підприємства.

За допомогою економетричних моделей можна виявити особливості економетричного аналізу: регресійний аналіз, вибір порядку лагів для компонентів моделі SARIMA, моделі авторегресії ковзного середнього. Для побудови прогнозової звітності використали метод відсотка від продажів. Результати, представлені у роботі, було отримано з допомогою програмного забезпечення: MS Excel. Моделі ARIMA включають 3 параметри, а саме: параметр авторегресії (AR), порядок різниці для приведення часового ряду до стаціонарного (I), параметр ковзного середнього (MA). У моделях типу SARIMA до перелічених параметрів додаються ще 4: AR1 - сезонний порядок авторегресії, I1 - порядок сезонних різниць, MA1 - сезонний порядок ковзної середньої, S - сезонний цикл. Саме визначенню параметрів моделі присвячено першу частину роботи. Параметри різниць було визначено за допомогою тесту Діккі-Фуллера. За фінансової стійкості та фінансового стану загалом.

Для побудови парної лінійної моделі залежності коефіцієнта фінансової незалежності від власного капіталу $y = a_0 + a_1x$ визначимо параметри моделі a_0 та a_1 , використовуючи метод найменших квадратів:

$$\begin{cases} \sum y = na_0 + a_1 \sum x \\ \sum xy = a_0 \sum x + a_1 \sum x^2 \end{cases} \quad (3.7)$$

де y – коефіцієнт автономії; x – власний капітал; a_0, a_1 - оцінки параметрів моделі. Звідси $a_0 = y - a_1\bar{x}$

Для визначення параметрів лінійної моделі побудуємо таблицю 3.10.

Таблиця 3.10

Дані для визначення параметрів лінійної моделі залежності коефіцієнта автономії (y) від власного капіталу (x) підприємств за 2020-2022 роки

Рік	y	x	xy	x^2
2020	0,894	47645	42594,63	2270046025
2021	0,928	53865	49986,72	2901438225
2022	0,918	65733	60342,894	4320827289
Сума	2,74	167243	152924,24	9492311539

Лінійна модель залежності коефіцієнта автономії від власного капіталу матиме вигляд: $y = 28,53 + 0,0009x$.

Таким чином, можна зробити висновок що при збільшенні власного капіталу на 1000 грн, відбудеться зростання коефіцієнта автономії на 0,0009 %

Розрахуємо за даними табл. 3.10 коефіцієнт детермінації, який дорівнює 0,985, що свідчить про високу тісноту зв'язку між коефіцієнтом автономії та власним капіталом.

Здійснимо прогнозування рівня власного капіталу підприємства у 2023-2024 роках.

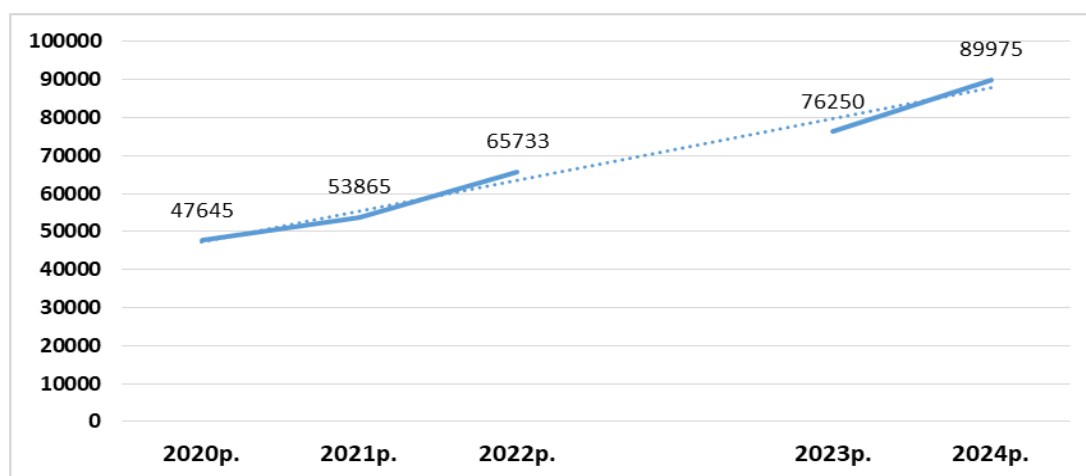

Рис. 3.3. Прогноз рівня власного капіталу ТДВ «Чернівецький хімічний завод» у 2023-2024 роках

Згідно прогнозного значення розмір власного капіталу ТДВ «Чернівецький

хімічний завод» матиме позитивну тенденцію зростання. Так у 2023 році розмір власного капіталу підприємства становитиме 76250 тис.грн, а у 2024 – 89975 тис.грн.

На основі прогнозованого значення власного капіталу, можна зробити висновок про майбутній фінансовий стан підприємств. Так на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» можливе покращення фінансового стану у разі нарощення власного капіталу.

Таким чином, з метою прогнозування фінансового стану підприємства було проведено кореляційний аналіз факторів впливу на фінансовий стан, за допомогою якого ми визначили, що найбільш тісний взаємозв'язок та вплив існує між коефіцієнтом автономії та власним капіталом підприємства. Для прогнозування фінансового стану підприємств було використано економетричну модель залежності коефіцієнта автономії від власного капіталу, адже спостерігався позитивний та тісний взаємозв'язок між цими показниками.

Висновки до розділу 3

За результати визначення шляхів покращення фінансового стану підприємства на основі розвитку методики його діагностики можна зробити наступні висновки.

Удосконалення діагностики фінансового стану підприємства можливе за допомогою розробки нових методів діагностики, адаптованих до існуючих умов господарювання. Все це зумовило розробку концепції удосконалення діагностики фінансового стану підприємства. Метою концепції є забезпечення стабільного розвитку підприємства, підвищення конкурентних позицій на ринку, досягнення високих темпів економічного зростання. В рамках концепції виділено завдання: аналіз становища підприємства та оцінка перспектив його зміни; фінансовий контроль на підприємстві; планування тактичних та стратегічних фінансових результатів; регулювання процесів прийняття управлінських рішень.

Було проведено аналіз фінансового стану підприємства в розрізі

діагностики банкрутства, були застосовані основні п'ять моделей. Аналіз показав, що досліджуване підприємство достатньо платоспроможне та здатне ліквідувати власні зобов'язання. Застосування різноманітних методів діагностики банкрутства допомагає отримати чітку та достовірну інформацію щодо об'єкта, який досліджується, проаналізувати та визначити недоліки у фінансовій політиці підприємства, виявити нові інноваційні стратегії управління та сформулювати висновки щодо фінансового оздоровлення підприємства.

Не дивлячись на те, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» є досить великим і прибутковим підприємством, недоліки фінансової сфери існують. До основних причин їх появи можна віднести високу конкуренцію з більш дешевою продукцією, більш якісні товари та на сьогоднішній час, військовий стан, яка негативно вплинула на економічний стан підприємства. В зв'язку з цим, можна ствердити, що задля попередження банкрутства на майбутнє, підприємству слід попіклуватися про ефективне антикризове управління.

Задля відновлення фінансового стану та ліквідації всіх існуючих проблем, підприємству потрібно, враховуючи галузь діяльності та конкретні її умови, розробити такий комплекс заходів, який допоможе досягнути більших результатів. Наприклад: знизити собівартість, приділити увагу збутовій політиці, зайнятися просуванням більш високої та якісної продукції, розширити ринки збуту тощо.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Діагностика фінансового стану підприємства є важливим елементом управління підприємством та визначення ефективності його діяльності. За результатами проведеного дослідження сформовано наступні висновки.

1. Систематизація наукових думок з приводу трактування сутності поняття діагностики фінансового стану підприємства дала змогу запропонувати таке визначення: діагностика фінансового стану підприємства – це сукупність чітко визначених заходів на основі аналізу найважливіших параметрів фінансово-господарської діяльності підприємства із застосуванням сучасного методичного інструментарію фінансового аналізу для забезпечення необхідного інформаційного масиву даних з метою обґрунтування таких управлінських рішень, які направлені на створення та підтримку умов довгострокового розвитку.

2. Доведено, що діагностика в системі управління підприємством являє собою комплексну, багатофакторну категорію, що об'єднує дослідження базових показників господарської діяльності соціально-економічної системи, всебічний аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на фінансовоекономічний стан підприємства та обумовлює експертну специфіку оцінювання заходів і перспектив фінансового розвитку (оздоровлення), а також досягнення цілей прогнозування. Відповідно, сутність діагностики полягає у здатності оперативно розпізнавати дестабілізуючі фактори та процеси на підприємстві, забезпечувати прийняття управлінських заходів з метою запобігання виникнення нових проблем у розвитку організації та підвищення ефективності системи управління в цілому.

3. Аналіз сучасних методик діагностики фінансового стану підприємства довів відсутність єдиного загальноприйнятого підходу до виміру якісного рівня фінансового розвитку підприємства. Це викликало необхідність дослідження та подальшого вдосконалення методичного забезпечення діагностики фінансового стану підприємства. Недоліками вітчизняних та зарубіжних методик визначено ігнорування галузевої специфіки досліджуваних підприємств, суб'єктивність формування вибірки показників, що входять до моделей, неврахування критерію

мультиколінеарності, відсутність достатньої інформації для розрахунків вагових коефіцієнтів, недостатнє теоретичне та емпіричне обґрунтування критичних точок (чи інтервалів) для окремих фінансових індикаторів, що призводить до неточного фіксування нормативних значень фінансових показників, проблема достовірності інформації та проблеми, пов'язані із її отриманням.

4. Результати аналізу фінансово-господарської діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» засвідчили позитивну динаміку ефективності використання майна, яким розпоряджається підприємство, раціональність процесів формування структури майна підприємства та джерел його формування через встановлену відповідність строків залучення капіталу термінам їх авансування в активи, наявність достатнього обсягу власних внутрішніх фінансових ресурсів, отримано чистий прибуток за результатами діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за аналізований період.

5. Діагностика розрахункових показників ліквідності та платоспроможності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за три роки засвідчила високий рівень платіжної дисципліни. Підприємство належить до фінансово стійких з абсолютно стійким фінансовим станом. Фінансова рівновага ТДВ «Чернівецький хімічний завод», що характеризується перевищенням обсягів чистих активів над зобов'язаннями перед кредиторами на високому рівні. Керівництву рекомендовано продовжувати акцентувати увагу на підтримання такого рівня фінансової стійкості шляхом постійного діагностування фінансового стану підприємства, нарощення внутрішніх економічних умов росту ринкової вартості та зміцнення позицій у конкурентному середовищі тощо.

6. Проведені розрахунки показників рентабельності показали підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства у 2022 році в порівнянні з 2021 в цілому, про що свідчить зростання усіх показників рентабельності за ці роки. Негативні тенденції прослідковуються 2020 та у 2021 роках, оскільки в цей період підприємство частково знизило ефективність і відбувалось зменшення по всіх показниках рентабельності. Проте рівень 2022 року перевищив показники рентабельності за 2020 рік.

7. Показники ділової активності за останні три роки як покращувались, так і погіршувались. Оборотноість оборотних активів у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 0,04 обороти та зменшилась у 2022 році на 0,44 обороти порівняно з 2021 роком. Водночас негативним є зростання періоду обороту оборотних активів у 2022 році порівняно з 2021 на 66 днів, оскільки зменшення ділової активності характеризується зменшенням оборотності та зростанням тривалості обороту.

8. Розроблено та запропоновано концептуальну модель фінансової діагностики підприємства покликана забезпечити стійкий базис ефективного розвитку підприємства у довгостроковому періоді за рахунок ефективної взаємодії елементів моделі, які у своїй нерозривній сукупності забезпечують ефективну реалізацію функцій діагностики з метою досягнення мети та цілей розвитку підприємства.

9. В ході здійснення аналізу фінансового стану підприємства і визначення діагностики банкрутства були застосовані основні п'ять моделей, за якими ймовірність банкрутства ТДВ «Чернівецький хімічний завод» є низькою. Аналіз показав, що досліджуване підприємство достатньо платоспроможне та здатне ліквідувати власні зобов'язання. Отже, можна відмітити, що задля аби попередити банкрутство у наступні роки, підприємству слід присвятити увагу ефективному антикризовому управлінню.

10. З метою прогнозування фінансового стану підприємства було проведено кореляційний аналіз факторів впливу на фінансовий стан, за допомогою якого ми визначили, що найбільш тісний взаємозв'язок та вплив існує між коефіцієнтом автономії та власним капіталом підприємства. Для прогнозування фінансового стану підприємств було використано економетричну модель залежності коефіцієнта автономії від власного капіталу, адже спостерігався позитивний та тісний взаємозв'язок між цими показниками. На основі прогнозованого значення власного капіталу, можна зробити висновок про майбутній фінансовий стан підприємств. Так на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» можливе покращення фінансового стану у разі нарощення власного капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А.О., Рузакова О.В. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2010. 172 с.
2. Базецька Г. І., Суботовська Л. Г., Ткаченко Ю. В. Фінанси підприємства : планування та управління у виробничій сфері : навч. посібник. Харків : ХНАМГ, 2012. 292 с.
3. Бакунов О.О., Сергеева О.В. Концептуальні основи управління економічною стійкістю торговельного підприємства : монографія. Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. 230 с.
4. Балабанов И. Т. Основы финансового менеджмента : учебн. пособие. Минск : Финансы, 2005. 527 с.
5. Батракова Т. І., Конєв В. В. Рання діагностика та фінансовий аналіз стану підприємства як частина антикризисного управління // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2016. Вип. 17(2). С. 57-59.
6. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учебное пособие. Одесса : Инфра, 2004. 432 с.
7. Бреслав Е. Финансовое прогнозирование: учеб. пособие. Харьков, 2006. 221 с.
8. Білик М. Д., Котов І. Л. Фінансовий стан підприємства : теорія, методика // Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 5. С. 86-92.
9. Бланк И.А. Управление финансовыми ресурсами. Киев : Ника. Центр, Эльга, 2011. 768 с.
10. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. Киев : Ника. Центр, Эльга, 2001. 528 с.
11. Ванькович Д.В. Організація системного підходу в управлінні фінансовими ресурсами // Регіональна економіка. 2001. №3. С. 225–231.
12. Вартанов А. С. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология. Харьков : Фактор, 2001. 80 с.

13. Верланов О. Ю. Оцінка фінансового стану підприємств: питання методології та методики : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.01.08 „Економіка та управління”. Інст-т регіональних досліджень (м. Львів). Львів, 2010. 22 с.

14. Ващенко Л.О., Сухарев П.М. Аналіз фінансового стану підприємств в інформаційне та методичне забезпечення : монографія. Донецьк : «Вебер», 2007. 185 с.

15. Верланов О.Ю. Методологічні проблеми оцінки фінансового стану підприємств // Економічні науки. Наукові праці. 2005. Т. 38. Вип. 25. С. 108-113.

16. Внукова Н. М., Зінченко Н. І. Формування системи кількісних показників оцінки фінансового стану підприємства // Фінанси України. 2016. № 12. С. 112-121.

17. Воронкова А. Е. Діагностика стану підприємства : теорія і практика : монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. 448 с.

18. Гадзевич О. І., Болух М. А. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. Київ : Кондор, 2017. 180 с.

19. Гасій О. В., Зосімов І. П. Фінансовий стан суб'єкта підприємництва: сутність та оцінка // міжнар. наук.-практич. конф. «Перспективи модернізації економіки та фінансової системи України» (м. Запоріжжя, 7 верес. 2018 р.). Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2018. С. 92-94.

20. Гече С.Ф. Модель прогнозування фінансового стану підприємств на основі фінансових показників // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2022. Вип. 1. С. 162-164.

21. Георгица И.В., Дмитриева Н.А. Об одном алгоритме диагностики вероятности банкротства, // Ресурсы предприятия и антикризисное управление: Сб. науч. тр. / Крымский гос. техн. ун-т, Симферополь, 2005. С.18-26

22. Герасименко С.С., Головач Н.А. Передбачення фінансового стану підприємства при оцінці його здатності до продовження діяльності // Актуальні проблеми економіки. 2003. №4 (22). С. 2-4.

23. Головка В. І., Мінченко В. А., Шарманська В. М. Фінансово–економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 446 с.
24. Городня Т. А., Мойсеєнко І. П. Економічна та фінансова діагностика : навчальний посібник. Львів : «Магнолія», 2008. 282 с.
25. Гострик О.М., Бойко Л.О., Гострик О.М. Прогнозування фінансової стійкості підприємства з використанням трендового кореляційно-регресійного аналізу // Вісник соціально-економічних досліджень. 2010. № 38(1). С. 238–242.
26. Гудзь Т. П. Економіко-математичне моделювання взаємозв'язку конкурентоспроможності та фінансової рівноваги машинобудівних підприємств України 2018. – С. 305-317. – URL:: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/5962/3/Гудзь%20Т.П..pdf> (дата звернення: 05.10.2023).
27. Давыдова Г.В., Беликов А.Ю. Методика количественной оценки риска банкротства предприятий // Управление риском. 2019. № 3. С. 13-20.
28. Денисенко М. П., Зазимов О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств // Агросвіт. 2015. №10. С. 52- 58.
29. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: монографія / За заг. ред. проф. А.Е. Воронкової. 2-е вид., перероб. і доп. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2008. 520 с.
30. Добровольська О. В., Майстренко Л. Ю. Фінансовий стан підприємства: сутність і необхідність його аналізу // Агросвіт. 2014. № 7. С. 24-27.
31. Докієнко Л. М., Кочетков В. М., Литвинов Г. С Чинники управління фінансовою стійкістю підприємств // Наукові записки. Серія «Економіка». 2013. Випуск 11. С. 248-259.
32. Донцова Л.В., Никифорова Н.А. Комплексный анализ бухгалтерской отчетности. Харьков : Фактор, 2009. 304 с.
33. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута» 2003. 680 с.

34. Єлецьких С. Я. Удосконалення процесу управління фінансовостійким розвитком промислового підприємства // Економіка промисловості. 2012. №3–4 (59–60). С. 74–80.

35. Забродский В., Трескунова Л., Янов Л. Экспертная система диагностики деятельности предприятия // Бизнес-информ. 2018. № 21–22. С. 88–102.

36. Завгородняя А.В. Диагностика и моделирование среды фирмы. – Херсон : Изд-во ХГУ, 2019. 300 с.

37. Зигрій О. В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: розрахунковий підхід // Наукововиробничий журнал «Інноваційна економіка». 2014. №3. С. 243-249.

38. Івченко Л.В., Федорченко О.Є. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення // Фінанси, облік і аудит. 2015. Вип.1(25). С. 197-210.

39. Казачков І. О., Ткаченко О. О.Сучасні підходи до проведення економічної діагностики підприємства URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_030.pdf (дата звернення: 05.10.2023).

40. Камнева А.В. Дослідження існуючих інструментів та моделей антикризового управління на підприємстві // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. 2014. № 4. С. 15–27.

41. Карпенко Г.В. Шляхи вдосконалення фінансового стану підприємства / Г.В. Карпенко // Економіка держави. 2010. №. 1. С. 61-62.

42. Кириленко Л. В., Шмиголь Н. М., Антонюк А. А Використання моніторингу в системі управління діяльності підприємством // Держава та регіони : науково-виробничий журнал. Серія : Економіка та підприємництво. 2017. №6 (99). С. 63–67

43. Климова І. Г. Ефективність виробництва та фінансовий стан підприємств // Агросвіт. 2019. № 2. С. 40-44.

44. Ковалевська А.В., Асєєв С.І. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства // БІЗНЕСІНФОРМ. 2012. № 3. С. 163-169.

45. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент : навч. посібник. Київ : Знання, 2018. 483с.
46. Ковалев А.П. Диагностика банкротства. Минск: АО «Финстатинформ», 2005. 96 с.
47. Ковальчук Т. М. Діагностичний аналіз в системі управління підприємством: методологія та методика // Економіка АПК. 2005. № 2. С. 59-63.
48. Козик В. В., Селюченко Н. Є., Масюк В. М. Розроблення моделі кількісного оцінювання ризиків і виявлення загроз процесу антикризового управління машинобудівним підприємством // Проблеми економіки. Харків : Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, 2017. № 1. С. 404-412.
49. Колос Б. Управління державою III тисячоліття, або Стратегія і тактика побудови Української національної держави. Львів : Ініціатива, 2022. 979 с.
50. Концепція створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національної економіки, суб'єктів господарювання: Розпорядження Кабінету міністрів України 01.04.2004 р. №208-р : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2004-p>. (дата звернення: 20.10.2023).
51. Кокуна Д. М. Фінансове прогнозування, як основа фінансових планів підприємства URL: http://vlp.com.ua/files/86_0.pdf. (дата звернення: 20.10.2023).
52. Короткова Э.М. Антикризисное управление: учебник. Харьков : Фактор, 2019. 432 с.
53. Кость Я.О., Кривов'язюк І.В. Діагностика фінансово-господарської діяльності промислового підприємства : монографія. Нац. акад. наук України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк; Луцьк, 2012. 200 с.
54. Кость Я. О. Доцільність застосування методів інтегральної моделі у фінансовому діагностуванні підприємств // Економічні науки. Серія „Економіка та менеджмент». Луцьк, 2018. Вип. 5 (18). С. 220–233.
55. Котенюк Г.М. Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства // Комунальне господарство міст. 2008. №. 83. С. 203-212.

56. Кравець О.С. Статистика: навчальний посібник. Одеса : Пальміра, 2018. 266 с.

57. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле. Брест : Дело и сервис, 2010. 256 с.

58. Крепкий Л. М. Экономическая диагностика предприятия. Методология, методика, организация, диагнозы, пути совершенствования. Минск : ЗАО Издательство „Экономика», 2006. 215 с.

59. Кузьміна В. В. Фінансовий стан як економічна категорія // Управління розвитком. 2014. № 10. С. 43-46.

60. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки // Актуальні проблеми економіки. 2004. № 7 (37). С. 123-130.

61. Лагун М. І. Комплексна оцінка ефективності фінансовогосподарської діяльності економічного суб'єкта. URL: http://iee.org.ua/files/alushta/95-lagunkompleksna_ozinka.pdf. (дата звернення: 20.10.2023).

62. Левченко Л. О.? Бєлова Д. С.Огляд методів прогнозування фінансового стану підприємства на основі економетричних моделей // Управління розвитком складних систем. 2023. Вип. 14. С. 164-169.

63. Леонтьев В.Е., Бочаров В.В., Радковская Н.П. Финансовый менеджмент : учебник/ Днепропетровск : «ООО «Изд-во Днепр»», 2005. 560 с.

64. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 824 с.

65. Мальований М. І. Фінансовий стан підприємства та його покращення в післякризовий період // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2012. Вип.81(2). С. 93-105.

66. Матвеева С. Диагностика предприятия и ее модели // Проблемы теории и практики управления. 2006. № 2. С. 112-118.

67. Матвєєв В. В. Шляхи підвищення конкурентного потенціалу виноробних підприємств в Україні // Інтелект XXI. 2021. №1. С.35-41.

68. Мельникова М. О. Аналіз пристосованості існуючих методів оцінки фінансового стану підприємства до прогнозування на формальному рівні // Теорія та практика державного управління. 2022. №2. С. 2–9.

69. Мельникова М. О. Прогнозування рівня фінансового стану досліджуваного підприємства в умовах нестабільного розвитку економіки // Теорія та практика державного управління. 2023. Вип.1. С. 225-236.

70. Мерзликина Г. С. Финансовый менеджмент: оценка несостоятельности предприятия. Астана : АГТУ, 2008. 70 с.

71. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=111503bd-ca7> f-title=ZPrikhovuvanniaBankrutstvaFiktivnogoBankrutstvaChiDovedenniaDoBankrutstva-1. (дата звернення: 20.10.2023).

72. Мицак О. В., Чуй І. Р. Фінансовий менеджмент : навч. посібник. Львів : Магнолія 2006, 2008. 216 с.

73. Мірко Н. Стратегія активізації внутрішнього ринку продукції легкої промисловості // Економічний аналіз. 2022. Т. 10(1). С. 272-276.

74. Міщенко А.П. Стратегічне управління: навчальний посібник/ Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 336 с.

75. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Київ : Знання, 2011. 630 с.

76. Мороз О. В., Сметанюк О. А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2016. 167 с.

77. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. Наказом Мінфіну України від 7 лют. 2013 р. № 73 : станом на 18 берез. 2021 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 20.10.2023).

78. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: навч. посібник. Київ : Центр учбової л-ри, 2013. 504 с.

79. Нікітіна К. К. Вдосконалення системи діагностики результативності діяльності підприємства // тези доп. наук.-практ. конф. «Соціально-економічний розвиток України на початку ХХІ століття». 2012.

80. Никитина Н. Антикризисное финансовое управление предприятием: исследование факторов внутренней и внешней среды // Проблемы теории и практики управления. 2007. № 7. С. 91-101.

81. Новоселецький О. М., Кмитюк Т. Л. Еволюція підходів щодо оцінювання фінансового стану підприємства // Наукові записки. Серія «Економіка». 2014. Вип. 16. С. 600–607.

82. Обушак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. 2017. № 9. С. 92-100.

83. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції // Вісник ЖДТУ. 2011. № 1(55). С. 127-129.

84. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: монографія / Кизим М. О., Забродський В. А., Зінченко В. А., Копчак Ю. С. Харків : Інжек, 2013. 144 с.

85. Павлов В.І., Мишко О.В. Трансформація систем управління якістю товарів в Україні : монографія. Рівне : НУВГП, 2019. 202с.

86. Податковий кодекс України : від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI : станом на 1 січн. 2023 р. / Законодавство України : URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 20.10.2023).

87. Поддєрьогін А. М., Наумова Л. Ю. Фінансова стійкість підприємств у економіці. України : монографія. Київ : КНЕУ, 2011. 184 с.

88. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ : Центр навч. л-ри, 2007. 488с.

89. Полозова В.М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. 2010. №5. Т.2. С. 78-83.

90. Пономарьов Д. Е. Прогнозування показників фінансового стану підприємства як основа формування фінансової стійкості // Вісник

Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 49-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2016_1_8. (дата звернення: 20.10.2023).

91. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 верес. 2008 р. № 514-VI : станом на 1 груд. 2022 р. / Законодавство України : URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (дата звернення: 20.10.2023).

92. Раевнева Е.В., Байцым В.Ф. Некоторые подходы к анализу кризисных явлений на предприятии // Вестник ХГЭУ. 2010. №1 (13). С. 89–93.

93. Рзаева Т. Г., Стасюк І. В. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 3. Т. 1. С. 177-181.

94. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства : сутність та необхідність // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2018. № 1(9). С. 61-65.

95. Рудницька О. М., Пігаль С. М. Застосування методів фінансового менеджменту як інструменту ефективного управління підприємством // Науковий вісник НЛТУ України. 2010. № 10. С. 215–221.

96. Рябенко Г. М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2022. №7. С. 105-108.

97. Савицька В. М., Загородна О.М., Федорович Р.Ф. Економічний аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : Видавництво Астон, 2017 р. 624 с.

98. Савчук Я.О. Моделювання фінансової діагностики підприємства // Інфраструктура ринку. 2017. Вип. 3. С.83-88.

99. Сайфулин Р.С. Экономико-математические методы в анализе хозяйственной деятельности: учебное пособие. Минск : Финансы, 1978. 63 с.

100. Салига К. С., Власенко С. А. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. 2019. № 3. С. 204–210.

101. Самсонова К.В. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. 2018. №4. С. 125-134.

102. Семенов Г.А., Бугай В.З., Семенов А.Г. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 432 с.

103. Сидоренко-Мельник Г.М. Роль фінансової діагностики в діяльності підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. 2013. №4, Т. 1. С. 15-19.

104. Федорук О. В. Особливості та проблеми розробки методичних підходів щодо діагностики імовірності банкрутства підприємств // Інноваційна економіка. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_1/126.pdf. (дата звернення: 20.10.2023).

ДОДАТКИ

Теоретичні підходи до визначення поняття «фінансовий стан»

Автор	Зміст поняття	Коментар
А.М. Поддєрьогін	Комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів	Залежність фінансового стану від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Наявність ресурсів, які можуть бути використані підприємством, однак випускається з уваги якісний бік: доцільність та ефективність їх використання.
І.О. Бланк [9]	Рівень збалансованості окремих елементів активів і пасивів підприємства, а також рівень ефективності їх використання	Враховано два аспекти: необхідна кількість ресурсів і якість їх використання (розміщення)
О. С. Філімоненков, Д. І. Дема	Здатність підприємства своєчасно погашати свої боргові зобов'язання	Фінансовий стан визначено як добрий чи поганий
М.Н. Крейніна [57]	Показник економічної діяльності підприємства, що характеризує його ділову активність і надійність	Ділова активність та надійність – обмежені характеристики діяльності підприємства і не дають повної картини про здатність ефективно функціонувати на майбутнє
Г.В. Савицька [97]	Спроможність фінансувати свою діяльність, тобто характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, фінансовими взаємовідносинами з іншими фізичними та юридичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю	Якісна сторона використання ресурсів та участь у взаємовідносинах не вказується
Г.Б. Поляк	По суті, кінцеві результати діяльності підприємства	Недоцільне ототожнення всіх сторін діяльності підприємства тільки із фінансовими результатами (прибутком або збитком)
Г. В. Карпенко [41]	Реальна та потенційна можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатність ефективно здійснювати її в майбутньому.	Період часу, за який характеризується діяльність підприємства
Л.О. Коваленко [45]	Характеристика його фінансової конкурентоспроможності, ефективність використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання	Враховані більшість рис підприємства, за якими можна зробити ґрунтовні висновки, як господарюючого суб'єкта ринку
А.Г.Семенов, О.О.Єропутова, Т.В.Перекрест, А.В.Лисенко	Система показників, що відображають стан капіталу в процесі його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу.	Сукупність (система) показників

Таблиця В.1

Характеристика видів діагностики за об'єктами дослідження

Автор	Зміст поняття
Діагностика банкрутства	
С. Салига [100]	Система цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення параметрів кризового розвитку господарюючого суб'єкта, що генерують загрозу його банкрутства в майбутньому періоді.
А. Ковальов [46]	Вид фінансового аналізу, що націлений перш за все на виявлення як можна найраніше різноманітних збоїв та упущень в діяльності підприємства, потенційно небезпечних з точки зору ймовірності настання банкрутства.
Діагностика підприємства	
С. Матвеева [66]	Система наукових знань і сфера практичної діяльності, що мають на меті дослідження економічних процесів, виявлення слабких та сильних сторін підприємства, визначення способів покращення ситуації, що склалася.
Ю. Шумілова	Комплексна система оцінки діяльності підприємства, що дозволяє приймати обґрунтовані економічні рішення шляхом взаємозалежного вивчення всіх аспектів діяльності підприємства: комерційного, виробничого, інвестиційного й фінансового.
Економічна діагностика	
Л. Лігоненко [64]	Спеціальним чином побудоване дослідження, спрямоване на оцінку стану економічного об'єкта за умов неповної інформації з метою виявлення проблем розвитку та перспективних шляхів їх вирішення.
А. Вартанов [12]	Оцінка стану економічних об'єктів в умовах неповної інформації в цілях виявлення проблем розвитку й перспективних шляхів їх вирішення, а також на вивчення режимів функціонування цих систем.
Діагностика фінансово-господарської діяльності	
О. Гадзевич [18]	Визначення оціночних ознак, вибір методів їх виміру і характеристику цих ознак за визначеними принципами, оцінку виявлених відхилень від стандартних, загальноприйнятих значень
Комплексна бізнес-діагностика підприємства	
В. Тоцький	Кількісна та якісна оцінка стану підприємства як цілісного організму стосовно його зовнішнього бізнес-оточення, визначення його проблем, слабких і сильних сторін, місця на ринку і серед конкурентів.

Додаток Г
Таблиця Г.1

**Аналіз типу фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за
2020-2022 роки**

№	Показники	На кінець року			Відхилення 2021р./2020р. (+,-)	Відхилення 2022р./2021р. (+,-)
		2020	2021	2022		
1	Власний капітал (ряд. 1495 ф.1), тис. грн.	47645	53865	65733	6220	11868
2	Необоротні засоби (ряд.1095 ф.1), тис. грн.	9378	11255	12689	1877	1434
3	Наявність власних обігових коштів (1-2), тис. грн.	38267	42610	53044	4343	10434
4	Довгострокові кредити та позикові кошти (ряд. 1595 ф.1), тис. грн.	84	0	0	-84	0
5	Наявність власних обігових коштів; довгострокових кредитів, позик для формування обігових активів (3+4), тис. грн.	38351	42610	53044	4259	10434
6	Короткострокові кредити і позикові кошти (ряд. 1600 ф.1), тис. грн.	500	0	1100	-500	1100
7	Загальна величина основних джерел формування обігових активів (5+6), тис. грн.	38851	42610	54144	3759	11534
8	Величина запасів і витрат (ряд. 1100 ф.1), тис. грн.	14854	14475	24389	-379	9914
9	Надлишок (+) чи нестача (-) власних обігових активів у покритті запасів і витрат (3-8), тис. грн.	23413	28135	28655	4722	520
10	Надлишок (+) чи нестача (-) власних і довгострокових джерел формування в покритті запасів і витрат (5-8), тис. грн.	23497	28135	28655	4638	520
11	Надлишок (+) чи нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (7-8), тис. грн.	47645	53865	65733	6220	11868
12	Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість	Абсолютна фінансова стійкість	X	X

Додаток Д

Додаток Д

Таблиця Д.1

Структура доходів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення			
	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	2020-2022		2021-2022	
							Абсолютне, тис. грн.	По структурі, %	Абсолютне, тис. грн.	По структурі, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	64645	87,39	79086	91,30	71279	81,34	6634	-6,06	-7807	-9,96
2. Інші операційні доходи	9287	12,56	7528	8,69	16288	18,59	7001	6,03	8760	9,90
3. Інші фінансові доходи	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
4. Інші доходи	37	0,05	9	0,01	69	0,08	32	0,03	60	0,07
Разом	73969	100,00	86623	100,00	87636	100,00	13667	х	1013	х

Додаток Д.2

Таблиця Д.2

Структура витрат ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення			
	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	2020-2022		2021-2022	
							Абсолютне, тис. грн.	По структурі, %	Абсолютне, тис. грн.	По структурі, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Собівартість реалізованої продукції	40048	65,88	51615	67,67	44084	60,66	4036	-5,22	-7531	-7,01
2. Адміністративні витрати	9731	16,01	12132	15,91	11800	16,24	2069	0,23	-332	0,33
3. Витрати на збут	2891	4,76	3587	4,70	3711	5,11	820	0,35	124	0,40
4. Інші операційні витрати	5113	8,41	6620	8,68	9683	13,32	4570	4,91	3063	4,65
5. Фінансові витрати	71	0,12	40	0,05	53	0,07	-18	-0,04	13	0,02
7. Інші витрати	35	0,06	6	0,01	55	0,08	20	0,02	49	0,07
8. Витрати з податку на прибуток	2898	4,77	2276	2,98	3287	4,52	389	-0,24	1011	1,54
Разом	60787	100,00	76276	100,00	72673	100,00	11886	X	-3603	X

Додаток Д.3

Таблиця Д.3

Оцінка ділової активності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	64645	79086	71279	14441	-7807	22,34	-9,87
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	40048	51615	44084	11567	-7531	28,88	-14,59
3. Середня вартість активів, тис. грн.	45869	54580	64832	8711	10252	18,99	18,78
4. Середня вартість запасів, тис. грн.	15025	14665	19432	-360	4767	-2,40	32,51
5. Середня вартість оборотних активів, тис. грн.	37047	44264	52860	7217	8596	19,48	19,42
6. Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	42784	50755	59799	7971	9044	18,63	17,82
7. Середня вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.	4484	8828	78185	4344	69357	96,88	785,65
8. Середня вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.	2590	2698	3642	108	944	4,17	34,99
9. Оборотність активів, обороти	1,41	1,45	1,10	0,04	-0,35	2,81	-24,12
10. Період 1 обороту активів, дні	258,99	251,90	331,99	-7,09	80,09	-2,74	31,79
11. Оборотність запасів, обороти	2,67	3,52	2,27	0,85	-1,25	32,05	-35,54
12. Період 1 обороту запасів, дні	136,94	103,70	160,89	-33,23	57,19	-24,27	55,14
13. Оборотність оборотних активів, обороти	1,74	1,79	1,35	0,04	-0,44	2,39	-24,53
14. Період 1 обороту оборотних активів, дні	209,18	204,29	270,68	-4,89	66,39	-2,34	32,50
15. Оборотність власного капіталу, обороти	1,51	1,56	1,19	0,05	-0,37	3,13	-23,50
16. Період обороту власного капіталу, дні	241,57	234,25	306,21	-7,32	71,97	-3,03	30,72
17. Період погашення дебіторської заборгованості, дні	25,32	40,74	400,36	15,43	359,62	60,93	882,65
18. Період погашення кредиторської заборгованості, дні	14,62	12,45	18,65	-2,17	6,20	-14,85	49,77
19. Період операційного циклу, дні	119,56	98,07	109,40	-21,49	11,33	-17,97	11,55
20. Період фінансового циклу, дні	104,94	85,62	90,75	-19,32	5,13	-18,41	5,99